

Trinajsti redni občni zbor Sveta slovenskih organizacij Prelomnica v krovni organizaciji

Trinajsti redni občni zbor Sveta slovenskih organizacij, ki je bil v petek, 17. aprila 2015, v večnamenski dvorani Zadrufne kraške banke na Opčinah, je bil prelomnega značaja. Najprej zato, ker je Drago Štoka tokrat še zadnjič nastopil kot predsednik izvršnega odbora, saj se po petdesetletnem javnem delovanju umika v zasebno življenje, obenem tudi, ker se bo najbrž za predsedniško mesto v sklopu novoizvoljenega petnajstčlanskega izvršnega odbora potegoval kandidat oziroma kandidatka z Goriškega. 'Geopolitična' sprememba torej v sklopu krovne organizacije, ki se tako kot ob svojem nastanku še danes sklicuje na pojme demokracije, narodnosti in krščanskega etosa.

To nazorsko izhodišče je v svojem predsedniškem, tokrat poslovilnem, poročilu podčrtal Drago Štoka. Njemu so se domala vsi gosti občnega zbora, začeni s tržaškim županom Robertom Cosolinijem in ministrom za Slo-

Delovno omizje pred občinstvom v dvorani ZKB. V imenu bančne ustanove je delegate in goste pozdravil njen predsednik Adriano Kovačič (foto dpd)

obenem poudaril pomen, ki ga krovni organizaciji Slovencev v Italiji imata pri samem obstoju ministrskega resorja, ki mu načeljuje. Hkrati se je minister obvezal, da bo pri predsedniku slovenske države Borutu Pahorju izposloval zaslužen priznanje za Draga Štoka, da bi na tak način počastili njegovo polstoletno raznovrstno delovanje v prid slovenski manjšini v Italiji. Deželni odbornik za kulturo Gianni Torrenti je usodo slovenske skupnosti v FJK uvrstil v splošno razvojno nit celotne družbe našega prostora. "Sposobni smo bili ustvariti sedanost, ki je drugačna od preteklosti: to je po mojem mnenju spodbudno dejstvo", je dejal

obornik in obljubil, da bo deželna vlada še naprej zagotavljala ustrezno ozračje, v katerem bo mogoče dovršeno izvajati norme zaščitnega zakona: ugotavljal je, da bo načelo avtonomije prišlo še bolj do izraza po izglasovanju reforme o preustroju krajevnih uprav. O bolj aktivni vlogi slovenske manjšine pri soustvarjanju referenčnega okolja, je

govorila poslanka Tamara Blažina. Po njenem mnenju bi morali z večjo odločnostjo krojiti prihodnost tega prostora, saj smo sedaj v ugodnih razmerah: državna finančna sredstva je na primer mogoče po večji posredniški vlogi dežele nameniti oziroma na bolj učinkovit način preusmeriti v sektor, ki je v večjih težavah. Podpredsednik deželnega sveta Igor Gabrovec pa je izhajal iz gesla občnega zbora in ugotavljal, da sta avtonomija in svoboda tesno povezani.

Prav zato so pri stranki Slovenska skupnost še kako zaskrbljeni nad potekom reforme krajevnih uprav, ki mora nujno biti deležna še mnogih izboljšav. Glede na demokratično ureditev naše domicilne države pa imajo možnost povedati svoje mnenje v zvezi z reformo tudi volivci, glede njene skladnosti z ustavo pa tudi ustavno sodišče. Župan občine Repentabor Marko Pisani se je prav tako navezal na posledice zloglasne reforme, ki bo dejansko izvotlila občine dosedanjih pristojnosti. Spodbudno so izzvenele besede predsednice stranke lipove vejice Fulvie Premolin, ki je razmišljala o iskanju prihodnjih strategij za ohranitev in razvoj naše slovenske identitete: "Začeti je treba tukaj in zdaj"! Predsednik sorodne krovne organizacije SKGZ, Rudi Pavšič, je izrekel osebne čestitke dosedanemu kolegu Dragu Štoki. V svojem nastopu je nato spregovoril o tretji fazi, ki se odslej odpira za slovensko manjšino v Italiji. Po njegovem mnenju je bilo po osamosvojitvi matične domovine najboljšo to, da smo vsi člani slovenske narodne skupnosti v Italiji

Foto dpd

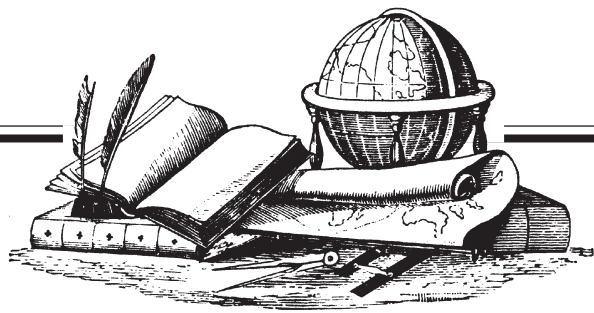
pridobili enako dostojanstvo. Danes pa moramo razmisliti o tem, ali vzvodi našega manjšinskega ustroja odgovarjajo potrebam časa. Po njegovem mnenju se moramo otresti občutka ogroženosti in razmisliti raje o tem, da smo "skupnost z dodano vrednostjo".

/ str. 3
Igor Gregori

Zlata maša v Nabrežini

Dr. g. Jože Markuža je zlato mašo daroval po vzhodnem obredu v starocerkveni slovanščini

Deželni odbornik Gianni Torrenti na Travniku v Gorici

V ospredju težave naše Zadruga in šole Komel

Deželni odbornik Gianni Torrenti je 16. aprila v Gorici najprej obiskal Kulturni dom, na Travniku št. 25 pa se je nato po krajšem ogledu Katoliške knjigarne - na sedežu Goriške Mohorjeve družbe srečal najprej s predstavniki upravnega odbora Zadruga Goriška Mohorjeva, ki izdaja tednik Novi glas, otroško revijo Pastirček in knjige GMD, nato pa še Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel.

Predsednik Zadruga Peter Černic je gostu na kratko predstavil njeno vlogo in delovanje ter poudaril, da gre za neprofitno zadrugo, ki s kvalitetnimi založniškimi dejavnostmi spodbuja slovenski jezik in kulturo ter posreduje vrednote krščanstva in demokracije. Poudaril je pomembnost ohranitve pluralnosti na medijskem področju, saj ta pomeni jamstvo za soočenje različnih idej. Potrebni so tudi jasni in prozorni kriteriji za določitev javnih prispevkov. Govor je bil o finančni stiski naše Zadruga, o razpisih za projekte posebnega pomena za manjšino, o

foto dpo

tem, da bi lahko postali sogovornik javnih uprav z nudenjem različnih storitev, pa tudi o oviri, ki jo predstavlja evropsko pravilo "de minimis", ki ima opraviti s podjetji, ki prejema prispevke v eni državi, svoje proizvode pa prodajajo v drugi. Odbornik Torrenti je dejal, da nameravajo s sredstvi nagradjevati tistega, ki deluje bolje in več, oz. tistega, ki dela za druge, ne pa tistega, ki dela zase. Še je možno izboljšati način dodelitve prispevkov. Predsednik upravnega sveta šole

Komel Saša Quinzi pa je srečanje z odbornikom povzel takole: "Vnovič smo izpostavili hudo finančno stisko Centra Komel, ki konkretno ogroža ne samo konec letošnjega šolskega leta, ampak vsakršno prihodnje načrtovanje, ki ne temelji na rezih. Tudi v luči napovedane uvedbe merljivih kriterijev, po katerih naj bi se delili prispevki za slovensko glasbeno šolstvo v Italiji, smo odbornika zaprosili za izreden premostitveni prispevek v višini 60.000 evrov".

Redni in izredni občni zbor Zadruga Goriška Mohorjeva

Preureditev dela v novem organizacijskem okviru

Upravni odbor Zadruga Goriška Mohorjeva, ki je bil izvoljen konec aprila 2014, je bil v zadnjem letu postavljen pred nelahko nalogo, reševanje finančne krize podjetja, ki izdaja naš tednik Novi glas, otroško revijo Pastirček in knjige založbe Goriška Mohorjeva družba. Poleg tega se je odbor posvetil analizi razmer v podjetju, sklepanju raznih dogovorov o sodelovanju in drugim projektom. To so glavne teme poročila, ki ga je članom Zadruga predstavil predsednik Peter Černic na rednem občnem zboru v sredo, 15. aprila.

Junija lani je odbor ugotovil, da znaša predvideni primanjkljaj 117 tisoč evrov. Na različne načine ga je skušal omejiti in predvideno izgubo tudi uspešno znižal, tako da je primanjkljaj ob koncu leta znašal okrog deset tisoč evrov. Do tega je vodstvo Zadruga prišlo z vrsto pobud, da bi pridobili še nekaj javnih sredstev, pri čemer so bila pomembna zlasti srečanja z deželnim odbornikom Torrentijem, deželnim svetnikom Gabrovcem in predsednikom SSO Štoko. Dobršen prihranek je odbor dosegel tudi z revizijo nekaterih starih pogodb v Zadrugi, za kar ima največ zaslug odbornik Jožko Fornazarič. Krčeni oz. ne v celoti porabljeni so bili tudi prispevki za sodelavce. Zadruga je bila tudi zelo dejavna na področju izvajanja projektov, torej pridobivanja lastnih sredstev, je dejal Černic. "Vse to je privedlo do pozitivnih rezultatov", in vendar ne do poslovanja v aktivni. Obogatitev za časnik je gotovo pomenil dogovor o medijskem

Pri mizi notar Damjan Hlede in predsednik Peter Černic

sodelovanju s SSO-jem, z Dommom, Zadrugo MOST in s spletnim magazinom Časnik. si; kar se tiče racionalizacije storitev in uslug, pomeni korak naprej dogovor s KTD-jem, ki se lahko še nadgradi. V kratkem se bo začel izvajati tudi dogovor s skladom Foncoop, preko katerega se bodo zaposleni lahko naknadno izobraževali. Poslovni rezultati zadnjih petih let kažejo, da so se prihodki bistveno znižali, stroški tudi, je nadaljeval predsednik. Problem pa je, ker se javni prispevki iz leta v leto nižajo. "To pomeni, da moramo iskati vire kje drugje, če hočemo preživeti". Usmeriti se moramo v to, da bomo aktivni na razpisih, drugače Zadruga taka, kot je danes, ne bo obstala. "Povečati moramo prihodke iz lastnih virov". Delo je "naše edino bogastvo in hkrati tudi naša največja naložba". To delo "moramo preurediti, prestrukturirati". V programu za leto 2015 so zato: zaposlitev organizatorja dela, ki bi skrbel za uresničitev ciljev; iskanje sinergij s KTD-jem in racionalizacija skupnih služb; sprememba procesa grafičnega oblikovanja Novega glasa in ustanovitev segmenta za trženje znotraj Zadruga. Če ne bomo širili delovan-

ja, ne bomo imeli strukturnih pogojev, da bomo preživeli. Černic je dodal, da pripravlja pregled celotnega delovanja Zadruga, t. i. bilanca socialne učinkovitosti, "tako da lahko vsakdo vidi, kako razpolagamo z javnim denarjem... Premalo se namreč poudarja, kaj vsega smo sposobni ustvariti".

Udeleženci občnega zbora so odobrili program za leto 2015, nato pa še obračun za leto 2014, ki ga je predstavila Valentina Pahor. Revizorka Mara Petaros je potrdila, da bilanca, ki jo je ona analizirala, daje jasno, verodostojno in realno sliko Zadruga; ob izteku mandata je odstopila od svoje funkcije, saj ta za zadruga z omejeno odgovornostjo ni obvezna. Rednemu občnemu zboru je namreč sledil izredni, na katerem so člani Zadruga - ob prisotnosti notarja dr. Damjana Hledeta - sprejeli organizacijski okvir družbe z omejeno odgovornostjo (doslej je bila delniška družba) in odobrili novi družbeni statut. Notar je tudi obrazložil spremembe statuta in navedel dodane možne dejavnosti Zadruga, ki po novem postaja v organizacijski strukturi bolj vitka in prikladna obsegu novih oblik poslovanja.

Zadruga

Zadruga Primorski dnevnik

Upravni Odbor sklicuje

redni občni zbor Zadruga Primorski dnevnik

v prvem sklicanju v ponedeljek, 27. aprila 2015 ob 10. uri na družbenem sedežu, ul. Montecchi 6 v Trstu

in

v drugem sklicanju v torek, 28. aprila 2015 ob 18. uri v Kulturnem domu Prosek Kontovel, na Proseku, št. 2, Trst, s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev, namestitev predsedstva in zapisnikarja, imenovanje verifikacijske komisije in skrutinatorjev;
2. Poročilo upravnega odbora o poslovanju v letu 2014;
3. Predstavitev obračuna za poslovno leto, ki se je zaključilo 31. 12. 2014;
4. Poročilo nadzornega odbora;
5. Razprava o obračunu in odobritev;
6. Izvolitev nadzornega odbora, predsednika nadzornega odbora in določitev honorarjev;
7. Stanje na Primorskem dnevniku.

Povejmo na glas

Pribežniki, usodna etična preizkušnja

Vse večji naval pribežnikov v Italijo, pravilneje bi bilo nemara reči v Evropo, nas je prav v zadnjih mesecih postavil pred problem velikanskih razsežnosti. Če smo se v preteklosti na prihajanje tujcev nekako navadili in se nam je zdelo, da situacijo obvladamo, sedaj ni več tako. Pojav kot da nas je prerastel, in to toliko bolj, ker ni samo posledica kaotičnih razmer v severni Afriki, ampak tudi vse večjega vojaškega razdejanja v Iraku, v Siriji, Jemnu, Afganistanu. Islamska država je postala zastava za ves tisti skrajni muslimanski svet, ki se upira zahodni civilizaciji, predvsem pa obračunava s svojimi t. i. zmernimi brati, pri čemer gre za krvavo obračunavanje znotraj iste vere. In prebivalstvo z vseh vojnih območij vse bolj trumoma beži, da si ohrani vsaj življenje, begunstvo se stopnjuje in zajema milijone. Tako so Turčija, Libanon in Jordanija v zadnjih dveh letih sprejeli skoraj štiri milijone beguncev in porabili oziroma porabljajo v ta namen milijarde dolarjev, Turčija menda kar pet milijard. V Evropo teh vojnih pribežnikov prihaja dosti manj, vendar zagotovo toliko, da nas vse skupaj postavlja pred težavo, na katero nam ni še uspelo odgovoriti. Kaj naj s tisoči in tisoči teh ljudi, ki predstavljajo povsem drugo civilizacijo, povsem drugo in drugačno kulturno raven in v večini primerov drugačno versko prepričanje? Jih sprejemati in prestrezati ter reševati na morju, jim preskrbeti bivališče, pri čemer ostaja odprto zelo pereče vprašanje,

kako jih vključiti v naše tukajšnje življenje, če je to sploh mogoče? Pribežnike torej sprejeti ali jim v vsakršni sredstvi prihod preprečiti, odločiti se torej za eno ali za drugo, ker za dosedanje prelaganje te odločitve slej ko prej ni več časa. Številke so grozljive: v letošnjem letu se jih je na italijansko obalo izkrcalo 19 tisoč, in če v prvih treh mesecih v povprečju 3500, jih je samo v prvih dveh tednih tega meseca prišlo več kot 8 tisoč. Občine in dežele, ki bi morale vse te ljudi sprejeti pod svojo streho, se vse bolj upirajo, ne manjka pa tudi skrajnih političnih pogledov, ki močno podžigajo v smeri neusmiljene zavrnitve nezaželenih prišlekov. V vsej tej zgodbi je osupljivo mlačna, če ne že kar brezčutna Evropa, ki za zdaj kaže, tako rekoč, popolno odsotnost še kako nujne solidarnosti, in to ob podatku, da se je v preteklem letu v Sredozemskem morju utopilo 3400 beguncev. Se bomo potemtakem, bodisi kar se tiče pribežnikov bodisi kar se tiče vse bolj vročih razmer v območju Perzijskega zaliva, odločili na etični ali kateri drugi podlagi? Bomo dosežke svoje civilizacije branili z ostrino in s silo ali bomo pomislili na svoje vrednote in nekaj od svojega odstopili? V igri je naša civilizacija. Se bomo vendar opredelili za etiko ali bomo ohranjali svoje pridobitve z uporabo orožja in brezbrčnosti, kakor so pogostoma v zgodovini ravnali razviti in na ta način polagoma izgubili svoj smisel?

Janez Povše

S 1. strani

Prelomnica ...

Izpeljati moramo zato ideje in načrte, ki nam bodo omogočili preboj v neko novo fazo, ko bomo res postali protagonisti našega prostora. Na to pot bo pripravljeno stopiti novo vodstvo SKGZ, ki bo izšlo z občnega zbora organizacije v oktobru. Predsednik Unije Italijanov **Maurizio Tremul** je privoščil slovenski manjšini v Italiji enotnost, hkrati pa je rotiral RS in Italijo, naj storita čim več, da bo naša skupnost imela ustrezne razmere za razvoj. Oglasila sta se še predsednica paritetnega odbora **Ksenja Dobrila**, ki je povedala, da je v Dragu Štoki vedno našla strokovno podkovanega in prijaznega sogovornika, in števjerjanska županja **Franka Padovan**, ki je izrazila upanje ali bolje prepričanje, da bo Drago Štoka še naprej na podlagi svoje izkušnje pomagal SSO, če že ne v prvi vrsti, vsaj v zakulisju.

Razprava

Med osrednjimi temami, ki so prišle na dan med debato, je bilo tudi vprašanje o ustreznosti glede prisotnosti uslužbencev Sveta slovenskih organizacij v izvršnem odboru. Julijan Čavdek, ki je bil ob Igorju Švabu sodudeležen pri vodenju občnega zbora, je na te pomisleke odgovoril, da statut tega ne prepoveduje.

Damjan Paulin, predsednik KTD, je bil mnenja, da je bila Gorica v dosedanji politiki SSO zastopljena v primerjavi s Trstom. Kulturno življenje v Gorici je po njegovem mnenju glede na uspešno delovanje Kulturnega centra Lojze Bratuž in Kulturnega doma izredno dinamično, žal pa ostajajo nekatere goriške ustanove v primerjavi s tržaškimi deležne majhne oziroma nikakršnega zanimanja pristojnih

gre na škodo drugim dejavnostim naše narodne skupnosti. Predsednik Zadruga Goriška Mohorjeva **Peter Černic** je tudi razmišljal o sistemu financiranja in ugotavljal, da porazdelitev prispevkov poteka po utečenih kalupih, ki ne odražajo realnih potreb posameznih organizacij. Predlagal je zato, naj se ustanove opremijo s t. i. bilanco socialne učinkovitosti, to je študije, ki bi pokazala dejanski vpliv organizacije oziroma društva v sklopu svojega ciljnega okolja. To bi lahko postal parameter za bolj uravnoteženo porazdelitev podpore. Ta vidik je po njegovem mnenju nerazdružljivo povezan s kriterijem "zdrave konkurence" in transparentnim delovanjem. **Breda Susič** je izrazila upanje, da bo nov izvršni odbor bolj podpiral in spremljal

Odlikovanje pokrajinskih predsednikov Igorja Švaba, Davida Bandlja in Georgija Banchiga Dragu Štoki, ki se umika iz javnega življenja. (foto dpd)

delovanje mlajših članov, **Marij Maver** pa je izrazil prepričanje, da preostra dialektika med Trstom in Gorico škoduje delovanju SSO. **Giorgio Banchig**, ki je bil deležen toplga aplavza v zahvalo za opravljeno delo, saj tudi on zapuša javno delovanje, je opozoril na to, da se nasprotniki slovenske narodne skupnosti v videmski pokrajini okoliščajo tudi s prispevki iz zaščitnega zakona. **Lučka Susič** je zaželela, da bi bilo v prihodnje več poveza-ve med bazo in vrhovi krovnih organizacij, hkrati pa izrazila zadržanje glede poj-

Dekliška pevka skupina Vesela pomlad pod vodstvom Andreje Štucin in glasbeni spremljavi Alenke Cergol (foto dpd)

ma meritornosti: težko se je držati tega parametra zlasti pri ljubiteljski kulturi. **Franka Žgavec** je prav tako opozorila, da daje SSO večkrat težo velikim vprašanjem (denimo skupnim organizacijam, npr. Primorskemu dnevniku), pozablja pa na jedro, ki sestavlja srčko krovne organizacije: to so včlanjena društva. V razpravi so se oglasili še **Berta Vremec**, ki je v imenu predsednika ZCPZ Marka Tavčarja čestitala Dragu Štoki za opravljeno delo, **Michele Coren** in **Aleksander De Luisa**.

Poročilo predsednika SSO Draga Štoka Drago Štoka je svoje zadnje predsedniško poročilo začel z ugotovitvijo, da izvršni odbor SSO na svoji včasih trnjevi poti ni nikoli izgubil kompas, pa naj je šlo za stalno bitko pri manjkajočih finančnih sredstvih za naša društva, za iskanje dobrega dialoga oz. sodelovanja z drugo krovno organizacijo, to je SKGZ, "s katero smo vselej želeli ohraniti konstruktivno stališče, prav tako smo si prizade-

vali za ohranitev dobrih vezi z matično domovino, z našo deželno oblastjo, kakor tudi z evropskimi činitelji, ki so nam bili v pomoč predvsem pri realizaciji državnih in evropskih projektov in v veliko pomoč pri rasti našega ekonomskega oz. finančnega statusa". Predsednik Štoka se je v nadaljevanju zahvalil ministru za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazdu Žmavcu, deželnemu odborniku Gianiju Torrentiju, generalni konzulki Ingrid Sergaš in konzulki Eliški Kersnič Žmavc (na občnem zboru je zastopala svojo nadrejeno), deželnemu tajniku Damijanu Terpinu in vsem slovenskim izvoljenim predstavnikom na raznih političnih nivojih, predsedniku SKGZ Rudiju Pavšiču, predsednici paritetnega odbora Kseniji Dobrila in predsedniku Italijanske unije Maurizio Tremulu.

"Kot slovenska narodna skupnost smo ena najmočnejših in najbolj delavnih manjšin v Evropi, zato smo na opravljeno delo lahko še toliko bolj ponosni in gledamo pri tem lahko smelo v našo prihodnost", je nadaljeval in poudaril, da je "Svet slovenskih organizacij skupni dom raznolikih dejavnikov in z njimi povezanih potreb avtohtone slovenske narodne skupnosti, ki zgodovinsko živi v treh pokrajinah avtonomne dežele Furlanije Julijske krajine", ter povzel osrednje zgodovinske

koordinatne krovne organizacije. Ustanovljena je bila v Katoliškem domu v Gorici 16. decembra 1976, "ko so tisti Slovenci iz dežele Furlanije Julijske krajine, ki se niso prepoznali v takratnem ustroju Socialistične federativne republike Jugoslavije, združili svoje moči in se geografsko povezali v skupno organizacijo". Na svoji poti je SSO navezal tesne stike s stranko Slovenska skupnost, ki je nastala leto pred krovno organizacijo. "Sodelovanje in skupna prizadevanja tega dela civilne in politične družbe Slovencev v FJK se tvorno nadaljujejo tudi v današnjih časih, ko je slovenska narodna skupnost pod udarom številnih finančnih rezov, vsedravnih in deželnih reform, ko se ožita njen življenjski prostor in avtonomija odločanja, ko se niža raven zaščite na številnih področjih. S tega vidika je sozvočje Svet slovenskih organizacij - Slovenska skupnost pogosto edini subjekt, ki si upa z jasnim stališčem na plan, ki si upa braniti duha zaščitnih norm tudi pred sodišči, ki ne išče naklonjenega sogovornika za vsako ceno, ki se ne prilagaja vsakokratni politični situaciji, če je to v nasprotju z interesi slovenske narodne skupnosti".

SSO še danes ostaja zvest trem temeljnim vrednotam, iz katerih je organizacija nastala, in sicer slovenstvu, krščanstvu in demokraciji. "Bile so primarne pomena leta 1976, ostajajo primarnega pomena še danes, tudi če se je svet okoli nas spremenil. V vseh teh desetletjih pa se ni spremenilo dejstvo, da gre za tri vrednote, ki so še danes pod udarom. Slovenstvu pretita asimilacija in mlačna narodna opredelitev, krščanske vrednote številni zasmehujejo in odklanjajo, demokracija postaja iz dneva v dan bolj v domeni maloštevilnih", je dejal. Spomnil je na vrsto mednarodnih in državnih in deželnih zakonov, ki našo domičilno državo obvezujejo glede zaščite naše narodne skupnosti. Prav pred kratkim pa je na novo obudila svoje delovanje bilateralna komisija oz. odbor med Slovenijo in Furlanijo Julijsko krajino, obenem daje veliko upati tudi dinamičen začetek nove sestave paritetnega odbora.

Štoka je spregovoril tudi o sedanjem ustroju SSO, kjer sobivajo delovanje na etični pogon in funkcionarji, ki skrbijo, da se sproti urejajo številna vprašanja, ki so vezana na vsakdan organizacije. "Prostovoljno delo naših ljudi pa je tisto bogastvo, ki se mu ne nameravamo odpovedati, saj daje Svetu slovenskih organizacij specifično, ki je drugi v taki obliki nimajo, in življenjsko energijo na vseh področjih". Neizpodbitno pa je tudi dejstvo, da se je sama vloga organizacij civilne družbe v letih spremenila, saj imata krovni organizaciji danes tudi pomembno reprezentančno vlogo. "Tako bo tudi ostalo, če se v manjšini ne bomo dogovorili o skupni reži ali predstavnstvu".

Kratke

Števerjan in 57 občin s prizivom proti deželnemu zakonu 26/2014 o reformi krajevnih uprav v FJK

V ponedeljek je bil na Deželno upravno sodišče vložen priziv 57 občin iz dežele FJK, ki se tako zoperstavljajo deželnemu zakonu 26/2014 za reformo krajevnih uprav. Tržaška odvetnica Teresa Biliani in videmski odvetnik Enrico Bulfone, ki zastopata občinske uprave, nasprotne reformi deželnega odbornika Panontina, se borita proti načrtu za razmejitve in posledično proti samemu deželnemu zakonu, iz katerega razmejitve izhajajo. Glavni pobudniki priziva so župani Pier Mauro Zanin (Talmassons), Renato Carlantoni (Trbiž) in Pierluigi Molinaro (Forgaria). Priziv so po odv. Petru Močniku vložili tudi občina Števerjan in posamezni pripadniki slovenske narodne skupnosti v FJK. Poleg razlogov, ki sta jih v prizivu navedla odvetnika Biliani in Bulfone, je odv. Močnik izpostavil tudi kršenje mednarodnih sporazumov za zaščito slovenske narodne skupnosti v FJK. V prizivih je poudarjen velik pomen, ki ga ima za občine upravna avtonomija, prav tista, ki jo deželni zakon 26/2014 v bistvu izničuje, ker manjšim občinam ne daje možnosti avtonomne izbire.

Igor Gabrovec je izročil pismo predsednikoma Mattarelli in Pahorju

Deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec je konec marca v Rimu izročil predsedniku države Sergiu Mattarelli pismo s čestitkami. V svojem dopisu je Gabrovec izpostavil temo volilnega zakona oz. problem zastopnosti Slovencev v parlamentu. Če bi obveljala trenutna različica zakonskega besedila, bodo, po Gabrovčevem mnenju, še naprej prezrta pričakovanja o normirani zastopnosti slovenske manjšine v Rimu. Drugi poudarjen problem je zadeval reformo krajevnih uprav dežele Furlanije Julijske krajine, ki združuje majhne dvojezične občine v veliko večje enote, v katerih se bosta neizprosno razvedeneli dvojezično upravljanje in poslovanje ter razblinili vsi napor slovenskih izvoljenih, ki skrbijo za ohranjanje in krepitev slovenske narodne skupnosti.

Z vsebinami spomenice Mattarelli je Gabrovec prejšnji teden seznanil tudi predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja, ki je ob pripravah na obisk italijanskega kolege v Sloveniji povabil na pogovor člane zastopstva slovenske manjšine v Italiji.

Priljubljenost županov v FJK

Agencija Ipr Marketing je za znani ekonomski dnevnik Il Sole 24 Ore izvedla anketo o priljubljenosti italijanskih županov pokrajinskih glavnih mest. Najbolj priljubljen je župan iz Firenc Dario Nardella (65%), za katerim zaostaja Antonio Decaro (64%). Zadnje mesto s 44% priljubljenostjo si delijo Vito Damiano (Trapani), Peppino Vallone (Crotone) in Maria Rita Rossa (Alessandria).

V deželi FJK uživata največ priljubljenosti Claudio Pedrotti (Pordenon) in Furio Honsell (Videm), obema zaupa 56,5% občanov, kar jih postavlja na 33. mesto lestvice. Goriški župan Ettore Romoli zaseda 52. mesto s 53,5% zaupanja. Prvi občan Trsta Roberto Cosolini pa si je prislužil 71. mesto na lestvici, njemu zaupa 50,5% občanov.

V Sredozemskem morju najhujši brodolom z več kot 700 žrtvami

V noči na nedeljo se je v Sredozemskem morju zgodila verjetno najhujša pomorska nesreča v povojnem času. Na podlagi pričevanj preživelih brodolomcev je bilo na ladji, ki je odplula iz Libije, več kot 700 ljudi, med temi več mater s otroki. Večina jih je bila zaprtih v spodnjih ladijskih prostorih. Ko se je ladja znašla v težavah zaradi razburkanega morja in prevelikega števila vkrcanih, je posadka poklicala na pomoč. Žal je bilo prepozno, saj se je plovilo prevrnilo in izgubilo v globino, ki v tistem kraju dosega približno 400 m. V javnosti so takoj izbruhnile kritike proti nezadostni učinkovitosti skupnih pobud Frontex in Triton, ki ne dosegata uspehov nekdanje italijanske operacije Mare Nostrum. Največ obtožb leti na Evropsko skupnost, ki naj bi zaradi stališča severnih držav članic zamujala z učinkovitimi ukrepi in večjimi sredstvi. Hujšo nesrečo so v ponedeljek zabeležili tudi v Egejskem morju, kjer je potonila ladja s približno 100 žrtvami, potem ko je trčila v morsko čer. Žrtve teh nesreč na morju so ljudje, ki bežijo iz držav Bližnjega vzhoda in Afrike, kjer vladajo zelo negotove razmere. Po prvih ocenah naj bi bilo na libijskih tleh skoraj milijon ljudi pripravljenih na beg proti Evropi.

EU slovarček: Evroskupina

Evroskupina ni uradno telo, kljub temu pa ima pomembno vlogo glede skupnih odgovornosti držav članic v zvezi s skupno evropsko valuto. V sklopu Evroskupine se pripravljajo srečanja držav evrskega območja in izvedbe ukrepov, ki jih na teh srečanjih določijo. Izmed 28 članic Evropske unije jih namreč le 19 uporablja skupno evropsko valuto evro. Evroskupina se sestaja enkrat mesečno, navadno dan pred zasedanjem Sveta za ekonomske in finančne zadeve. Na sejah sta prisotna podpredsednik Komisije, pristojen za ekonomske in monetarne zadeve, ter predsednik Evropske centralne banke. Vsakih šest mesecev Evroskupina sprejme svoj delovni program. Evroskupini sedaj predseduje nizozemski finančni minister Jeroen Dijsselbloem, ki je tudi eden izmed treh predstavnikov evropske trojke. Ostala dva imenujeta Evropska komisija in Evropska centralna banka. Skupaj nastopijo, ko se katera izmed držav članic EU znajde v proračunskih težavah in je prisiljena prositi za finančna posojila. (vir: www.europa.eu in www.consilium.europa.eu)

IZIDI VOLITEV OBČNEGA ZBORA – SESTAVA NOVEGA VODSTVA

Volilna komisija je ugotovila, da je bilo oddanih 116 glasovnic, od katerih so bile 4 neveljavne. V izvršni odbor so bili za Benečijo izvoljeni Sandro Quaglia (17 glasov), Ezio Gosgnach (14 glasov), Luciano Lister (11 glasov), Anna Wedam (11 glasov) in Riccardo Ruttar (8 glasov); za Goriško Erika Jazbar (58 glasov), Franka Padovan (57 glasov), Walter Bandelj (52 glasov), Marko Černic (35 glasov) in Filip Hlede (30 glasov); za Tržaško pa Ivo Corva (42 glasov), Matjaž Rustja (38 glasov), Ivan Peterlin (34 glasov), Igor Švab (26 glasov) in Marij Maver (25 glasov). Neizvoljeni so bili: za Benečijo Ilaria Banchig (7 glasov), za Goriško Irenka Ferlat (15 glasov), za Tržaško Maja Lapornik (24 glasov) in Mitja Petaros (23 glasov). Benečijo bo v nadzornem odboru zastopal Michele Coren (14 glasov), Goriško Marko Brajnik (15 glasov), Tržaško Aleksander Furlan (42 glasov). Člani razsodišča bodo Giuseppe Qualizza (Benečija - 6 glasov), Ivo Cotič (Goriška - 43 glasov) in Sergij Pahor (Tržaška - 34 glasov).

Škofja Loka / Ogled Škofjeloškega pasijona

Veličastna prireditev z globokim sporočilom

Od 21. marca do 12. aprila 2015 si je v srednjeveškem mestu Škofja Loka sledilo več ponovitev Škofjeloškega pasijona v obliki spokorne procesije. Uprizoritev so si gledalci lahko ogledali na štirih prizoriščih, in sicer na Mešnem trgu, pod Gradom ter dveh lokacijah na Spodnjem trgu. Letos je sodelovalo več kot tisoč nastopajočih in 80 konjenikov. Veličastnost Pasijona je edinstvena in tudi njegova sporočilnost je otipljiva.

V gledališkem listu je v uvodnem nagovoru ljubljanski nadškof msgr. Stanislav Zore napisal: "Namen patra Romualda je bil približati svetopisemsko zgodovino odrešenja preprostemu človeku. Ljudje, ki so se srečevali z radostmi in težavami življenja, z dobrimi in slabimi letinami, s kužnimi boleznimi in vojnami, z rojevanjem in umiranjem, so v prizorih, ki jih pred njihove oči postavlja pasijon, videli nenehno grozno, ki je človeku predstavljala zlo, pa tudi večno ponudbo odrešenja in rešitve, ki jo človeku ponuja in podaja Bog." /.../ Pasijon v dvajsetih prizorih se začne v raju, kjer se Adam in Eva ne upreta skušnjavi, da bi ugriznila v prepovedano jabolko. Nadaljuje se s smrtjo in peklom, kjer Lucifer kaznuje grešnike. Konča pa se s Kristusovim križevim potom. Besedilo Škofjeloškega pasijona je priredil in poslovenil p. Romuald, štandreški rojak Lovrenc Marušič, ki se je rodil zakoncema Andreju in Uršuli Marušič iz Štandreža leta 1676. Leta 1591 so kapucini zgradili med Gorico in Štandrežem samostan, ki je sprva spadal pod beneško redovno provinco, od leta 1609 pa pod Štajersko. Goriški kapucini so bili med domačini zelo priljubljeni in radi so hodili na podeželje, predvsem v Štandrež. Ko je na Goriškem leta 1682 razsajala

Foto DP

strašna kuga, so v Štandrežu odprli lazaret, kjer so skrbeli za obolele. Priljubljenost kapucinov je gotovo vplivala na odločitev Marušiča, da stopi v njihov red in prejme redovno ime Oče Romuald. Sam se je preselil v Škofjo Loko in leta 1721 poslovenil pasijon, ki je prvo dramsko delo v slovenskem jeziku. Umril je v Gorici leta 1748.

Škofjeloški pasijon se zadnja leta uprizarja vsakih šest let in še vedno prinaša aktualno sporočilo in odgovor na vprašanja o smislu človekovega obstoja.

Škofja Loka je ob tej priložnosti prežeta s pasijonskim duhom. Poleg procesije so na voljo tipična srednjeveška hrana, posebni spominki in bogat spremljevalni kulturni program.

Organizatorji so letos začeli priprave že pred več meseci. Že število nastopajočih zahteva veliko organizacijskega truda, saj prihajajo iz raznih krajev Poljanske in Selške doline. Zahtevno režijo je prevzel Milan Golob, ki je odlično opravil svoje delo. Spokorna procesija se vije pred gledalci in razni prizori se zvrstijo na vozovih ali na prenosnih odrih na ramenih dvajsetih mož. Nastopajoči pridejo tudi peš ali na konjih. Vsak prizor odigrajo drugi igralci. Vodja projekta

je Matej Mohorič Peternelj. Med pripravami pasijona je skupina iz Škofje Loke peš obiskala Štandrež in se poklonila kraju, ki je rodilo tega velikega Slovenca. Prosvetno društvo Štandrež, sKultura 2001 in župnija so obisk vrnili in Škofjeločanom predstavili Štandrež in pripravili primeren kulturni program. Ob tej priložnosti so županu podarili velik lesen križ, izdelan na kiparskem srečanju v Jeremitišču.

Letošnji pasijon si je ogledalo veliko ljudi. Razumljivo je, da je v Štandrežu vladalo posebno zanimanje zanj. Prva skupina se je odpejala v Škofjo Loko 22. marca na pobudo Pastoralnega področja Soča-Vipava. Prosvetno društvo Štandrež pa je organiziralo avtobusni prevoz 11. aprila na večerno uprizoritev, ki je bolj slikovita in gledalca bolj osredotoči na posamezne prizore pasijona. Udeleženci so bili navdušeni nad predstavo. Tisti, ki si letos niso ogledali pasijona, si ga bodo lahko šele čez šest let, in sicer leta 2021 ob 300-letnici Romualdovega rokopisa Škofjeloškega pasijona, ki je kot prvi vpisan v Register žive dediščine Republike Slovenije. Prireditelji si prizadevajo, da bi ga uvrstili tudi v seznam UNESCO.

DP

Kršćanstvo pri nas v prihodnje Resničnost, prihodnost in odgovornost

Vprašanje, kakšna je prihodnost krščanstva v Evropi, se čedalje pogosteje postavlja, čeprav nas je kar malo strah iskreno se spopasti z njim. Po besedah sociologa Giuliana Guzza pa tega strahu ni, kakor se zdi, v Pew Research Centru. Ta pravi, da bo, če se bo nadaljevala ta težnja, leta 2050 le še 15% svetovnih kristjanov Evropejcev, medtem ko je bil leta 1910 delež precej večji – 66%. Afrika bo po raziskavah vse bolj krščanska, Evropa vse manj. Treba pa je paziti, saj bo Evropa vse manj krščanska, ne pa manj religiozna – povpraševanje se bo enostavno spremenilo in se že spreminja, najpogosteje v tisto tako udobno in, po papeških besedah "a la carte", individualistično religioznost: "Po mojem mnenju sicer Bog obstaja, vendar drugega ne bi vedel povedati". Namesto človekovega iskanja podob, po kateri je bil ustvarjen, torej Boga, raje tega upodablja po svoji lastni podobi in obliki, tako da si naredi

čreda upanje zanje same, da je odgovor, ki so ga vselej na skrivaj iskali". Samo tistemu, ki jih na hitro prebere, bodo te besede zvezne kot žalostne, pesimistične in polne obupa, v resnici so polne upanja in so spodbudne, kakor tudi kot "vzgojni udarec" za današnjega evropskega, torej tudi za slovenskega in goriškega kristjana. Naša dolžnost tako ni samo v tem, da svoje krščanstvo izpričujemo, temveč da to delamo na najbolj iskren možni način. Zlasti je treba o krščanstvu pričevati vsem tistim, pogumno, jasno in umirjeno ter z ljubeznijo, ki si mislijo, da krščansko vero že dovolj dobro poznajo, zato pa nanjo gledajo zviška kot na nekaj za življenje brezveznega, dolgočasnega in kar nima kaj povedati. Prav ti lahko ugotovijo, ob spreobrnjenju, da gre zanje za "nekaj povsem novega". Naloga, ki nas tako ne le čaka, temveč je že tu, je torej hkrati zelo težka in lepa. Sadov najbrž mi ne bomo videli, kot jih niso videli že mnogi preprosti verniki pred nami, a pomembno je, da s jemo "dobro seme" krščanske vere z velikim upanjem, vero in ljubeznijo, išoč – po sv. Pavlu – "stviri, ki so zgoraj". Za sadove bo poskrbel Gospod sam, kot je vedel že oče Abraham.

Andrej Vončina

Jutranje slovensko vstajensko slavje v goriški stolnici

Veselje ob Kristusovi zmagi nad temino smrti

Tudi letos se je obnovila med goriškimi Slovenci zelo občutena verska slovesnost, jutranja vstajenska sv. maša v goriški stolni cerkvi. To je v mestu gotovo najbolj zgodnja (6.30) slovesna maša na daritev, katere se je pred leti udeleževala res velika množica vernikov. Ti so letos sicer kar dobro zasedli – med njimi je bilo nekaj prav majhnih otrok – to lepo stolno cerkev, v kateri je bila včasih slovenska maša vsako nedeljo zgodaj zjutraj – vselej je pri njej orglala prof. Lojzka Bratuž -, enkrat mesečno pa je bil v njej na nedeljo popoldne t. i. shod goriške Marijine družbe, ki ga je obiskovalo veliko družbenic in ga je več desetletij vodil msgr. Kazimir Humar, zadnji duhovni vodja tega nekdanjega pomembnega združenja, ki je imelo sedež na Placuti.

Vstajensko sveto mašo je, kot že nekaj let, vodil g. Marijan Markežič, duhovni upravitelj Slovenskega pastoralnega središča v goriški cerkvi sv. Ivana, ob somaševanju stolnega župnika Sinuheta Marotte, prijaznega duhovnika, naklonjenega Slovincem. Nadškof Carlo Redaelli je bil navzoč pri vsej sv. maši in je, kot je že dolgo-

letna navada, na kratko nagovoril vernike v lepi slovenščini in jim podelil Božji blagoslov. Ta se je seveda razlil tudi na velikonočne jedi, ki so jih po naši stari navadi prinesli verniki s seboj, da bi po maši zaužili blagoslovljen zajtrk. Ob koncu

Foto dpd

nato pa so se oglasile naše čudovite velikonočne pesmi od mogočne *Kristus je vstal* do vesele *Raduj, nebeška se gospa!* Berili sta prebrala prof. Adrijan Pahor in Franko Žerjal. Pri oltarju je bilo kar nekaj mlajših in "starejših" strežnikov, ki so sicer sodelovali v cerkvi sv. Ivana v Gorici vse tridnevje in tudi z branjem in petjem izoblikovali tretjo postajo križevega pota, ki ga je po goriških ulicah vodil nadškof Redaelli. Na veliki četrtek je v spomin na zadnjo večerjo

maševal g. Markežič, obredi velikega petka z branjem Kristusovega trpljenja so potekali ob patru Davidu Brescianiju, ki se je mudil v rodni Gorici. Za ta nenapovedani obisk in pomoč pri bogoslužju so mu slovenski sorojaki zelo hvaležni. Dolgo sobotno slavje pa je vodil pater s samostana na Sveti Gori.

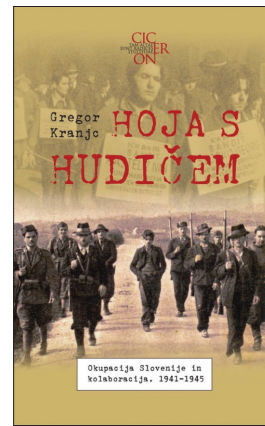
Velikonočno vstajensko mašno daritev je poleg deželnega sedeža Rai snemal tudi režiser Ervin Hladnik Milharčič, ki pripravlja film za RTV Slovenija o slovenski prisotnosti na meji.

IK

Ko zvezde svetijo Na tem prostoru bom moral umreti

Mlajši zgodovinar slovenskega rodu, rojen v Kanadi, Gregor Kranjc, svoje raziskave namenja predvsem novejši zgodovini srednje in vzhodne Evrope. Poseben poudarek daje vprašanju vojne in družbe, pa tudi domovini staršev – Sloveniji – s pogledi, travmami in spomini, ki jih nosijo Slovenci v Kanadi. Od leta 2007 do 2008 je bil v kanadskem pravosodnem ministrstvu kot raziskovalec domnevnih vojnih zločincev na ozemlju nekdanje Jugoslavije. Poblizje sem spoznal njegovo knjigo *Hoja s hudičem*, Mengeš, Ciceron 2014.

V knjigi analizira pisanje o drugi svetovni vojni o Slovincih; osredotočil se je na: emigrantsko zgodovinsko pisanje, režimsko zgodovinsko pisanje in pluralno zgodovinsko pisanje. Kranjc ima zelo zanimiv slog. Najprej se v knjigi srečamo z zgodovinskimi reminiscencami in povednimi citati, povezanimi z razmerami po Evropi. Vse to pa podkrepi s konkretnimi trditvami. Pri pisanju združuje angleški slog pisanja z navezanostjo na domačo – slovensko – zemljo, do tukajšnjih pred in medvojnih razmer pa ohranja kritičen odnos. Njegovi pogledi so od zunaj, za nas, ki smo tu, pogledi zgodovinarja iz ptičje perspektive, ki kljub vsemu odpira širino na dogodke, na katere smo velikokrat gledali precej drugače. Zame, ne vem, če bo še za koga, je zanimiva ugotovitev o Osvobodilni fronti (OF). Takole pravi: "Večina Primorcev je imela OF za narodne osvoboditelje, čeprav pa je tu obstajalo tudi jedro nasprotnikov. Povsem upravičeno ga lahko imenujemo 'center', saj so bili to posamezniki, ki so nasprotovali taktiki upora OF, vendar pa so hkrati zelo odločno zavračali vsako obliko kolaboracije. Številni med njimi so bili kot voditelji slovenske skupnosti v obdobju med obema vojnoma že v italijan-

skih zaporih. Večina primorskih nekomunističnih intelektualcev in meščanskih voditeljev, npr. iz ilegalnega tržaškega Nacionalnega sveta pod vodstvom Jožeta Ferfolje, je bila naklonjena zahodnim zavetnikom in londonski begunski vladi, posledično pa so simpatizirali s četniki, ki so jih imeli skupaj z OF za znanilce narodne združitve. - Žal pa je OF zelo slabo prenašala dobronamerno kritiko in je jeseni 1943 z napadi VOSOVCEV na domnevne nasprotnike OF močno prispevala k poglobljanju razdora med podporniki in nasprotniki partizanstva, kar so poskušali izkoristiti Nemci takoj, ko so septembra 1943 okupirali Primorsko". Tu pridemo ponovno do spoznanja, da je bilo tudi na Primorskem kar lepo število Stalinovih lakajev, ki so zakuhali te razdore, pa se o tem ni (smelo!) govoriti, kaj šele pisati! Se pa danes vsaj napol javno

sušlja. Ob koncu pa še ugotovitev, o kateri se zopet ni smelo govoriti. Avtor tako pravi: "Voditelji komunističnega upora so bili včasih prav sramotno brezbržni do civilnih žrtev, vsaj v zadnjih dveh letih vojne (1944-1945) in so bili že prav obsedeni od želje po oblasti in so vse svoje sile usmerjali predvsem proti notranjemu sovražniku. O tem brezbržnem povzpetništvu pričajo tudi povojni poboji, ko so približno 12.000 domobrancev postrelili, ne da bi se jim zdelo potrebno vsaj s pretvezo uprizarjati sodne procese..."

To so zelo žalostne zgodbe, ki jih poslušamo. Navadno imajo samo črno-bel konec. Največji problem pa je, da se teh zgodb ne moremo otresti. Tu je tudi razlog, da marsikdaj ne moremo preveriti, kaj in kako in zakaj je v tistem vojnem in povojnem času to in to bilo ... Tako se nam ob vsem tem vrta življenje v nekem "napol svetu", ki želi na eni strani čim več popačiti in tisto, kar je bilo, izmaliti. Na drugi strani pa iste dogodke gledamo v sedanji luči, ki pa so potekali v čisto drugačnih okoliščinah, kot mi sedaj o njih mislimo ...

Ali vse to priznamo ali zanikamo ali se vsega tega zavedamo ali pa gremo mimo, to ni pomembno, važnejše je, da bomo morali na tem prostoru umreti, pa bodo te dileme razčiščene ali pa ne.

Ambrož Kodelja

Izlet v Soško dolino Planinskega društva iz Gorice

Naravne lepote so očarale tudi najmlajše pohodnike

V sklopu *Kekčeve poti* (lažji pohodni namenjeni otrokom in družinam) je Slovensko planinsko društvo Gorica v nedeljo, 12. aprila, izpeljalo

so se z velikim veseljem sprehajali po prijetni in zaščiteni poti, ob kateri se voda živahno pretaka iz enega tolmuna v drugega, ter si radovedno ogledovali prvinsko

minjajo na kraško jamo. Po kratkem postanku pri tej edinstveni naravni lepoti so se otroci in njihove družine sproščeno in zadovoljno vrnili k avtomobilom ter

zanimiv izlet v prelepo Soško dolino. Udeležilo se ga je skupno približno 50 pohodnikov, med katerimi je bilo kar razveseljivo število otrok (22 malih planincev!). Udeleženci so se z lastnimi prevoznimi sredstvi odpeljali najprej do Tolmina in od tod do zaselka Zatoľmin, kjer so si ogledali slikovito in divjo, globoko sotesko Tolminskih korit. Gre za skupno ime za naravna korita gorske reke Tolminke in potoka Zadlaščica ter so obenem najnižja vstopna točka v Triglavski narodni park. Vzdolž krožne poti, ki se vije okrog korit, so pri pohodnikih največ zanimanja vzbudile Dantejeva jama (po ljudskem izročilu naj bi jama v 14. stoletju obiskal sam znani renesančni italijanski pesnik Dante Alighieri in bi tu našel navdih za pesnitev Božanska komedija, točneje za njen del *Pekel*), velika v sotesko zagozdena trikotna skala, ki je zaradi svoje oblike dobila ime Medvedova glava, ter Hudčev most, razpet 60 m visoko nad Tolminko in zgrajen pred približno 100 leti, saj je služil že avstro-ogrskim vojakom v času soške fronte. Otroci

lepoto prebujajoče se narave. Po postanku za kosilo in prosto igro na počivališču ob brežini reke Soče pod Tolminom se je vesela družina izletnikov zapeljala do vasi Idrsko, kjer je obiskala zasebno muzejsko zbirko kmečkega orodja in ostalin iz vseh vojn in obdobj, največ seveda iz prve svetovne vojne. G. Matic Volarič, ki je to zbirateljsko vneto podedoval po svojem starem očetu, je obiskovalcem izčrpno in pregledno predstavil premično dediščino in bogato vojaško ter etnološko zbirko, razstavljeno v njegovi domači hiši, na svojevrsten način prežeti z zgodovino Soške doline. Pot pohodnikov se je nato nadaljevala proti Kobaridu, točneje do Slapa Kozjak. Štejemo ga za najslikovitejši slovenski slap, ujet v kamniti naravni amfiteater, do katerega vodi zelo prijazna sprehajalna pot ob strugi reke Soče. 15 metrov visoki slap, ki se nahaja v iztočnem ustju potoka Kozjaka, je izdolbel slikovito podzemeljsko dvorano, dno katere krasno prekrasen tolmun modrozeleno barve, njegove stene pa spo-

ob poti uživali ob nežnem žuborenju potoka, sladkem vonju pomladanskega cvetja in toplini sončnih žarkov. Manjša skupina izletnikov se je v poznih popoldanskih urah peljala še do vasi Avsa pri Livku nad Kobaridom, kjer je obiskala zanimivo turistično kmetijo Jelenov breg pod Matajurjem. Prijazna gostiteljica Branko in Dora sta otrokom in spremljevalcem pokazala številne domače in divje živali, ki so tam nastanjene (damjaki, srnjaki, kokoši, poniji, prašički, račke, govedo, morsk prašiček), otroci pa so imeli tudi možnost jih pobožati in pokrmiti. Planinski dan v Soški dolini se je tako končal ob zadovoljstvu vseh udeležencev, k čemur sta nedvomno pripomogla zelo topla in sončno pomladansko vreme ter vesela in prijetna družba. Naslednji izlet v sklopu *Kekčeve poti* je na programu v nedeljo, 10. maja, ko bo na vrsti obisk hriba Sv. Trojica in Krpanove dežele v okolici Pivke, na katerega so že sedaj prisrčno vabljeni otroci in njihove družine!

fk

Lepa pridobitev na trgu pred štandreško cerkvijo

Postavili so kamnito fontano

V časih, ko še ni bilo vodovodnih napeljav, so pitno vodo črpali iz vodnjakov ali iz "štirn", kamor se je odtekala voda iz strešnih površin. V Štandrežu je bil do leta 1887 samo en občinski vodnjak, in sicer na trgu pred cerkvijo. Tega leta se je občina odločila in zgradila še enega na Pilošču, potem ko so se Pilošarji obvezali, da bodo krili polovico stroškov. Na zasebnih površinah sta bila še dva vodnjaka, eden v Jevermitišču. Po prvi svetovni vojni sta bila občinska vodnjaka delno zasuta, leta 1919 so ju ponovno usposobili. Fašizem je na kraju, kjer je stal vodnjak na trgu pred cerkvijo, postavil masiven podstavek, ki je služil za visok drog, na katerem je plapolala italijanska zastava. Na Pilošču so vodnjak zasuli po drugi svetovni vojni.

Danes ostajata samo vodnjaka na zasebnem zemljišču. Ko so pred leti obnovljali štandreški trg, je štandreška skupnost predlagala načrtovalcem in

občinski upravi, naj bi obnovili nekdanji vodnjak, ki je bil značilen za trg in so se ob njem zbirali domačini, ko so prihajali po vodo. Tako pri načrtovalcih kot pri občinski upravi so nale-

te na gluha ušesa, saj so le-ti uredili trg po lastnih načrtih. Pri tem so uporabili tudi plošče iz temnejšega kamna, ki je absolutno neprimeren za naše kraje in se ob mokrem vremenu in ob zimskih poledicah spremeni v pravo drsališče, ki je, predvsem za starejše, zelo nevarno. V nekaj letih je že marsikdo padel in se poškodoval. Te plošče se tudi rade razpočijo in so na prehodih za pešce nevarne tudi za avtomobiliste. Po nekaj letih so le-te odstranili in pešci še čakajo na prehode. Štandreški trg je v marsičem podoben travniškemu v Gorici. Tudi postavitev vaz cilindrske oblike ni izboljšala videza trga, ki je zelo pomemben za domačine, ker se posebno ob nedeljah radi ustavljajo na njem po maši in se tam kaj pogovorijo.

/str. 6
DP

VRH SV. MIHAELA Slovenska društva v organizaciji mitinga miru v jarkih

"Graditi mir je naša dolžnost"

Prejšnji petek in soboto, 17. in 18. aprila, so se študentje 87 šol iz 15 italijanskih dežel srečali na t. i. mitingu miru v jarkih prve svetovne vojne v deželi Furlaniji Julijski krajini. Bojna polja, kjer je pred sto leti umrlo na tisoče mladeničev, je tako obiskalo čez tri tisoč današnjih mladih graditeljev miru, ki si prizadevajo, da bi zgodovina končno začela biti "učiteljska življenja": njihova želja je, da bi se obdobje vojn končalo in bi se začela doba miru.

Na pobudo več kot 200 različnih krajevnih ustanov, društev in organizacij so se mladi na tem posebnem pomladnem šolskem izletu, ki jim bo gotovo ostal v trajnem spominu, srečali v duhu bratstva in dialoga. V petek, 17. aprila, so imeli v jutranjih urah v različnih šolskih stavbah in drugih središčih v Vidmu delavnice miru. Popoldne je bil na programu pohod miru: s trga XXVI. julija so krenili na grad. Tam so se zbrali na plenarnem zasedanju, prisluhnili predstavnikom oblasti in frančiškanov iz

Assisija in direktor Državne koordinacije krajevnih uprav za mir in človekove pravice (CNELP). Zaradi silno neprijaznega vremena so organizatorji sprejeli goste pod velikim šotorom (25 x 10 m), ki so ga na travniku pod Centrom Danica postavili člani društev Zveze slovenske katoliške prosvete; poleg njih so pri brezhilni organizaciji dogodka, ki ga je koordiniral Mauro Leban, snemala pa deželna televizija Rai, sodelovali prostovoljci iz vrst goriških skavtov SZSO, Sveta slovenskih organizacij in Civilne zaščite. Lotti je mladim razdelil zastave EU, OZN, miru in človekovih pravic.

tišini - hodili po jarkih. Kdo je morda le poskusil podoživeti misli in občutke vrstnikov, ki so pred sto leti v povsem drugačnih okoliščinah stopali po istih kamnih...

V topniški kaverni je primerno glasbeno točko izvedel orkester liceja Bertolucci iz Parme, nato je p. Egidio Canil, frančiškan iz asiškega samostana, povedal, da se mu kaverna, izkopana v griču, v svoji monumentalnosti zdi kot nekaka cerkev. Spomnil se je na tisoče mrtvih, ki ležijo pod tistimi kamni in katerih kosti še niso vse izkopane. "Evropa naj bo povezana v dialogu in bratstvu!... Nikdar več naj ne dvignemo

orožja proti nasprotniku! Naša dolžnost je graditi mir", je poudaril v Frančiškovem duhu. Na Ungaretija, ki je pisal žlahtne stihe na fronti nedaleč od Vrha, se je spomnil gledališki igralec Valerio Apice,

foto ddp

Študentje poseben trenutek je bil branje poziva za priznanje pravice do miru. Dan kasneje, 18. aprila, so se študentje odpravili do jarkov na različnih lokacijah soške fronte, kjer so imeli v jutranjih urah poseben program. Različne skupine so ponudile različne vsebine delavnic (pripovedovanje, pričevanja, trenutek tišine, glasbo, poezije, prizorčke itd.). Kraji vojne so tako postali kraji, kjer se rojeva mir. Obiskali so jarke na Brestovcu in Debeli griži v sovojenjski občini, pa še v Redipulji, Fogliano in Tržiču, na Sabotinu in na Kolovratu, grebenu med dolino Soče in Beneško Slovenijo. Srečanje na Brestovcu, griču v neposredni bližini Vrha Sv. Mihaela, je bilo - kljub dežju in burji! - pravo doživetje. Na dvorišču lepo urejenega Centra Danica se je zbralo nekaj manj kot 500 mladih iz 14 šol iz enajstih pokrajin različnih dežel od severa do juga polotoka. Z njimi je bil sam Flavio Lotti, legenda italijanskega mirovniškega gibanja, organizator pohoda za mir Peru-

Županja sovojenjske občine Alenka Florenin jim je povedala, da tu živimo Slovenci, Italijani in Furlani, ljudje različnih narodnosti, jezikov in kultur. S pripodobo jih je pozvala, naj se kar naučijo sobivati z dežjem, toda okrog njih naj bo vedno več sonca. Deželni odbornik Gianni Torrenti je dejal, da so vrhovi gora in gričev privilegirani kraji srečanj: "Takšni naj bodo danes tudi jarki". Tudi tokrat je z besedami, ki se znajo dotakniti src, mlade nagovoril eden najboljših poznavalcev prve svetovne vojne pri nas, Mitja Juren. Spregovoril je o več kot sto tisoč mladih, ki so pred sto leti s krvjo prepeljali kraške gmajne okrog Vrha; o Brestovcu, od koder so kot s terase videli in slišali umirati ogromno ljudi. "Zgodovina nič ne nauči", so ljudje, ki nočejo razumeti njenih naukov, saj je po dvajsetih letih počila druga vojna. Po pesmi in minuti tišine za žrtve vojn se je množica z živobarvnimi plapolajočimi zastavami v dolgi vrsti odpravila na Brestovec. Tam so mladi - pod dežjem, marsikdo zamišljen in v

Mitja Juren pa se je mladim obiskovalcem zahvalil v imenu vseh padlih. Na kraju, kjer je bilo prelito toliko krvi, so nato zlomili velik hleb kruha, "kruh miru": vsakdo je vzel košček in tako ponese mir iz jarkov v svet. Prostovoljci ZSKP, ki so poskrbeli tudi za ozvočenje, mize in klopi, so nato postregli udeležencem s 500 obroki. Toplo kosilo so gostje v mrzlem dnevu posebno cenili. Sam koordinator mitinga Lotti je organizatorje pohvalil in dejal, da so jih enkratno počastili z odličnim menijem, karšnega na podobnih prireditvah res niso vajeni. "Se vidi, da imate svojo zemljo srčno radi", je dejal predsedniku SSO za Goriško Walterju Bandlju. Po kosilu so se z Lottijem na kratko zbrali prostovoljci in glavni organizatorji. Odgovorni za organizacijo, Mauro Leban, se je vsem zahvalil, predsednica ZSKP Franca Padovan pa je predstavila Zvezo. Nato so zapeli *Zdravljico*, katere besedilo je goste ganilo do solz. Zato bodo njen prevod vključili v poročilo o mitingu, je zagotovil Lotti. / DD

Kratke

Trije goriški pevski zbori na reviji Primorska poje v Cerknem

Po velikonočnih praznikih je Primorska poje nadaljevala svojo zborovsko pot. V prostorih osnovne šole v Cerknem so 12. aprila solidno nastopili kar trije goriški zbori. Najprej se je predstavil MoPZ Mirko Filej iz Gorice, ki ga že dolgo let vodi Zdravko Klanjšček, sledila sta mu MePZ Mirko Špacapan iz Podgore pod taktirko Petra Piriha in MePZ Štandrež, ki ga je za nastop pripravil Goran Ruzzier. Koncert v Cerknem se je končal z nastopom MoPZ Vasilij Mirk pod vodstvom Gorana Ruzzierja.

Primorska poje se bo končala v nedeljo, 26. aprila, v cerkvi sv. Florjana v Zavarhu v videmski pokrajini. Tudi tu bodo nastopili trije goriški zbori, in sicer MePZ Lojze Bratuž iz Gorice (David Bandelj), MePZ F. B. Sedej iz Števerjana (Aleksandra Pertot) in MePZ Hrast iz Doberdoba (Hilarij Lavrenčič). / DP

Poglej, moj dragi Figaro / Glasbena igra Mozartovih arij

V tej sezoni v Kulturnem centru Lojze Bratuž smo se odločili, da bi postavili na oder glasbeno igrano Mozartovih arij in duetov.

Glasbena igra Poglej, moj dragi Figaro je nastala iz čistega navdušenja nad Mozartovim delom, želje po petju, skupnem ustvarjanju. In ob spoznanju, kako so lahko 200 in več let stare zgodbe še vedno aktualne, saj so se ljudje takrat srečevali s podobnimi težavami kot danes: še vedno obstaja želja, kako uresničiti (pravo) ljubezen, obstajajo ljubosumje, nesoglasja med spoloma, prevare – včasih nedolžne in zabavne, drugič krute in žalostne. Izbrane arije in dueti iz bolj znanih Mozartovih (komičnih) oper so osnova novo napisane zgodbe, ki sta si jo zamislila sopranistka Polona Kante Pavlin in baritonist Manuel Pintar. Zgodba o njem in njej, ki sta živela takrat in živita še danes. Vedno znova v krogu življenja in s pečatom Mozartove genialnosti, ki kipi od čustev, lahko ustvarjanja in edinstvene muzikalnosti.

Mlada goriška pevca, ki sta med drugim gojenca Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, v razredu prof. Franke Žgavec, sta v skupni zamisli napisala vmesno vezno besedilo, ki povezuje arije in duete v novo celoto, jim skuša dati logičen okvir s kančkom humorja in premisleka o vedno ponavljajoči se človeški drami.

Poleg dveh pevcev, Polone Kante Pavlin v vlogi mlade Suzanne, in Manuela Pintarja v vlogi Figara, smo dodali še lik veznega napovedovalca Don Alfonza, ki ga bo na humoren način oblikoval Marko Černic. Vse to seveda ob klavirski spremljavi Maestra, že zvestega sodelavca Hilarija Lavrenčiča.

Režijo smo zaupali Emilu Aberški, kateremu je priskočila na pomoč še koreografinja Carolina Bagnati. Za scenografijo pa bo poskrbel Tržačan Aleksander Starc. Glasbena igra bo obogatena tudi s stilnimi kostumi iz Mozartovega obdobja, ki smo jih najeli v depozu Ljubljanske opere.

Premiera glasbene igre bo v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v torek, 28. aprila 2015.

SPDG / Izlet na Notranjsko

Slovensko planinsko društvo Gorica organizira v nedeljo, 10. maja, v sklopu pobude Kekčeva pot (lažji pohodi namenjeni otrokom in družinam) izlet v okolico Pivke na Notranjskem z vzponom na vrh Sv. Trojice (Krapanova dežela). Zbirna točka parkirišče pri mejnem prehodu Rdeča hiša v Gorici ob 8.45, odhod z lastnimi prevoznimi sredstvi ob 9.00. Za katerokoli podrobnejšo informacijo in prijavo na izlet sta na razpolago Fanika na gsm št. 347 6220522 in Mitja na gsm št. 338 3550948.

PROSVETNO DRUŠTVO RUPA-PEČ

prirreja v Rupi

45. PRAZNIK FRTALJE

sobota, 25. aprila 2015, ob 16.30

otroški pevski zbori

častna govornica: Franka Padovan

ples s skupino 34070

nedelja, 26. aprila 2015, ob 16.30

plesne skupine AKŠD Vipava

tekmovanje v četrtju najboljših frtalje

ples z duom Ivo & Marjan

deloval bo dobro založen bife s tipično frtaljo in jedmi na žaru

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLISKE PROSVETE

KCLB ZSKP Iskri smeh na ustih vseh

Prekipevajoče balkansko ozračje v priredbi Aulularie

Iz organizacijskih razlogov se je letos niz veseloiger ljubiteljskih odrov *Iskrivi smeh na ustih vseh* iz pustnega časa premaknil v cvetoče pomladne dni, ko je človeško srce, ob pogledu na vsesplošno brstenje in bohotno cvetenje, še bolj odprto za krasote narave in seveda tudi za to, da lahko vsrka vase kaj lepega tudi z odrskih desk. Posrečeno večdnevno prireditev sedemnajsto leto zapored prireja Kulturni center Lojze Bratuž in Zveza slovenske katoliške prosvete. Kot vedno vsebuje štiri umetniške večere, in sicer dve gledališki predstavi (*Aulularia*, ki je uvedla letošnji program, *Mrtvi ne plačujejo davkov*, ki je bila na sporedu v četrtek, 16. aprila), prvič en plesni dogodek (*Snežna kraljica*) in glasbeno igrano *Poglej, moj dragi Figaro ...*, ki bo premierno zaživela kot koprodukcija Kulturnega centra Lojze Bratuž in SCGV Emil Komel v torek, 28. aprila 2015, ob 20.30 v režiji Emila Aberška in Caroline Bagnati. Predstava je spletena iz znanih Mozartovih arij. Zamisel za tovrsten cikel predstav se je porodila iz želje, da bi se naše gledališke ljubiteljske skupine predstavile ne samo v domačih vaških dvoranah, ampak tudi na večjem odru Kulturnega centra Lojze Bratuž pred širšo publiko. Tudi letos je bilo na enem, drugem večeru, nagrajevanje natečaja *Mladi oder*, ki ga že vrsto let razpisujeta Slovenska prosveta iz Trsta in Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice, da bi predvsem v mladih članih, ki delujejo v včlanjenih društvi ZSKP, spodbudili ljubezen do odrskega ustvarjanja.

Prvi večer letošnjega niza *Iskrivi smeh na ustih vseh* je bil v soboto, 11. aprila 2015, ko je na velikem odru KCLB nastopila Dramska družina SKPD F. B. Sedej iz Števerjana. Prikazala je svojo zadnjo odrsko postavitev, komedijo *Aulularia* rimskega komediografa Titusa Macciusa Plautusa (približno 250 pr. Kr. - 184 pr. Kr.) pod čvrstim režijskim vodstvom

Franka Žerjaja, ki je domiselno in premišljeno uporabil vse burkaške komične trenutke, besedne igre in dvoumnosti, prisotne v delo. Žerjal je v družbi mlade Jasmin Kovic, ki je že večkrat izkazala svojo veliko predanost gledališki umetnosti in tudi bujen

da bi mu kdo ne ukradel lonca, ki ga je skrbno skrival in prenašal iz kraja v kraj. Plavt je bil pravi mojster v orisovanju človeških slabosti in v ostri karakterizaciji raznovrstnih značajev. Nastopajoče like pa so znali večše prikljucati v življenje števerjanski igral-

Foto dpd

ustvarjalni talent, dramaturško obdelal ta antični komedijski zplek, ki ga je v slovenski jezik imenitno prevedel Kajetan Gantar, tako da je dogajanje iz antične Grčije prestavil v kaotični in pisani Balkan, v kraj, kjer se je čas ustavil sredi petdesetih let prejšnjega stoletja. Poleg tega je v besedilo mestoma vrnil nekaj "srbohrvaščine". Kljub tem spremembam se je ohranila in se morda prav zaradi tega še ojačila iskričnost Plavtovega teksta. Pred več kot 2200 leti spretno napisana komedija ostaja vsebinsko še danes zelo aktualna. Denar je tudi danes "sveta vladar", zato bi bil kdo tudi sedaj, kot je bil protagonist Evklion, v veliki stiski in zadregi, kaj napraviti z najdenim zakladom. Pred toliko zlatniki se pač človeku kar zavrti v glavi, da se začne zelo bati, da ne bi mu kdo ta dragoceni zaklad ukradel ... Bog ve, kako bi se sami obnašali, če bi v domači hiši pričakovano odkrili lonce, polni zlata! Vsak naj premisli ... Gotovo je, da so se gledalci pošteno nasmejali ob Evklionovih hudih zagatah, dvomih, neprenehnem sumničenju in groznem strahu,

ki so Plavtovo komedijo – njeno prizorišče je Evklionova kuhinja, kot si jo je scenografsko zamislila Jasmin Kovic – premierno uprizorili v marcu v dvorani na Humu (ob ogledu predstave na širšem in globljem odru KCLB smo skoraj pogrešali kaotično natrpanost tamkajšnjega manjšega odra, na katerem se je študijsko

razvijala njena vizualna podoba); njihov Sedejev dom v Števerjanu je še vedno v popravilu. Kar šestnajst nastopajočih igralcev, med katerimi so bili tudi mladi debitantje, je v pravem bučnem balkanskem slogu, polnem glasbe (izbor pesmi iz albuma Silentium skupine Radio Zastava) in razigranega plesa (koreografinja Monika Zajšek), pri izvajanju kateriga je izstopala baletka Sanja Vogrič v vlogi hišnega boga-lara, pa še petja in hrupnega veselja z žuborečim odrskim dogajanjem razveselilo in pozabavalo gledalce, ki so popolnoma napolnili dvorano KCLB in nastopajočim

namenili iskreno, dolgoletno, "ritmično" ploskanje, ki bi si ga želelo slišati marsikatero poklicno gledališče. Topel aplavz je seveda zaobjel tudi celo skupino zakulisnih delavcev, ki so, kot igralci, od jeseni do pomladi pošteno garali, da je vse gladko potekalo tudi v zakulisju.

Med nastopajočimi naj omenimo vsaj Mateja Pintarja, ki je imel v rokah "vajeti predstave" in je imenitno izklesal lik protagonistu Evkliona. Z izrazito obrazno mimiko (na tej, po vrsti

drugi ponovitvi je dodal še nekaj grotesknih potez), polno drobni odtenkov, s kretinjami, s sključenim telesom, hojo, in ne nazadnje s tonom glasu je dal polnokrvno podobo stiskaškega skopuha, ki ga je odkritje dragocenega lonca spravilo skoraj ob pamet.

Iva Koršič

S 5. strani

Postavili so ...

Da bi vsaj pripeljali vodo na trg, je društvo skultura 2001 postavilo ob trgu na prostoru med župniščem in dvorano fontano, ki jo je izdelala kamnoseška skupina Mančev, ki deluje v društvu Most-Univerze za tretje življenjsko obdobje Ajdovščina. Društvo šteje nad dvajset članov in ima svoje prostore v Mančah pri Vipavi. Fontano iz lipiškega apnenca so pod mentorstvom Franca Kocjana izklesali na kiparskem srečanju v Jeremitišču. Gre za zahtevno skulpturo, ki je sestav-

ljena iz več delov. Pokončni višji del trikotne oblike s štandreškim grbom "vrzota" in dveh puranov je najvidnejši del, ob njem pa sta še kamniti steber, na katerem je pipa, iz katere priteka pitna voda. Ob stebri je tudi pitnik, da se lahko odčepajo živali. Mentor skupine Franc Kocjan je o fontani povedal, da simbolizira Sočo, ki izvira iz skale (pokončni del) in teče mimo Štandreža (spodnji del). Po zaslugi kamnoseške skupine in Manč in po prizadevanju predsednika društva skultura 2001 Marjana Breščaka in sodelavcev imamo na štandreškem trgu spet pitno vodo in nadomestilo za nekdanji lepi vodnjak na sredini trga.

Literarnozgodovinski večer v Trziču
Zanimivosti iz življenja
častnika Abela

V nizu srečanj, ki jih organizira trziška občinska uprava, je bil v ponedeljek, 13. aprila, v sejni dvorani ob spominu na dogodke iz prve svetovne vojne zanimiv večer. Kulturni društvi Jadro in Trzič sta v sodelovanju z občinsko upravo predstavili novo literarnozgodovinsko monografijo inž. Helmuta Marchharta in Daria Frandoliča *Časčen, preganjen, pozabljen... po sledovih Kornela Abela*. Oba avtorja že vrsto let raziskujeta življenjsko pot tega pomembnega judovskega oficirja in pisatelja. L. 1916, v času prve svetovne vojne, je dunajski častnik Abel preživel na goriškem Krasu šest mesecev. To bivanje je zapustilo v njem nepozabne vtise in občutke. Leta 1934 je svoj po-

gled na to strahotno izkušnjo napisal v knjigi *Kras, knjiga o Soči*. Med enournim predavanjem je prof. Dario Frandolič razkril nekatere še do danes nepojasnjene dogodke iz Abelovega življenja. Malokdo namreč ve, da je bil njegov skrbnik tudi stric Ludwig Hevesi Löwy, znan avstrijski pisatelj in kritik secesijske dobe. Njemu gre zasluga za izrek na pročelju secesijske palače na Dunaju *Vsaki dobi svojo umetnost, umetnosti svoboda*. Ni torej nič čudnega, da je Kornel Abel že kot vojak avstro-ogrsko vojske in pisateljsko talentiran mladenič zapustil nekaj še neobjavljenih del, o katerih je tekla beseda med predavanjem v Trziču.

Ker so naši kraji naredili zelo močan vtis na judovskega pisatelja, je v oporoki napisal, naj po smrti njegovo telo upepelijo in raztrosijo pepel tam, kjer stoji romarska cerkev sv. Marije na Mengorah.

Zanimivega večera, na katerem je občinstvo pozdravil tudi podžupan Omar Greco, se je udeležilo veliko poslušalcev, ki so tudi posegli v debato. Program je uvedel predsednik društva Jadro, Karlo Mučič, in prebral tudi nekaj občutenih

odlomkov iz Abelove knjige o Krasu. Na srečanju so bili omenjeni tudi nekateri drugi avtorji, ki so svoja doživetja v naših krajih prelili v svoja dela. Ti so: Mate Zalka, vojna reporterka Alice Shalek, italijanski častnik Carlo Salsa in slovenski pisatelj Prežihov Voranc. Skrat-

ka, bogastvo našega malega koščka sveta se izrisuje tudi iz njihovih literarnih del in zato je prav, da jih vedno znova prebiramo.

Karlo Mučič

15. revija otroških in mladinskih pevskih zborov Zlata grla

Zvonki glasovi so se obarvali v zlato in srebro

Prisrčen praznik radostne mladinske svežine je bil v Kulturnem centru Lojze Bratuž v nedeljo, 19. aprila 2015 popoldne. V organizaciji Prosvetnega društva Vrh Sv. Mihaela s sodelovanjem ZCPZ Gorica je namreč v veliki dvorani KCLB potekala revija *Zlata grla*, ki je že petnajstič omogočila razposajeno srečanje slovenskih otroških in mladinskih pevskih zborov iz Goriške, Tržaške, Benečije in bližnjih krajev Slovenije. V prvih popoldanskih urah je potekal tekmovalni del, nato pa še revijski. Najprej se je ob tekočem napovedovanju Stefanie Beretta pomerilo šest zborov, od teh dva mladinska in štirje otroški; na revijskem delu pa je nastopilo devet zborov. Letošnji udeleženci so prihaja-

MIZ Igo Gruden iz Nabežine (foto DP)

li pretežno iz goriške pokrajine, dva sestava sta bila iz Nabežine, po eden iz Divače, Koprca in Benečije. Člani žirije - David Bandelj, Ambrož Čopi in Patrick Quaggiato - so srebrno priznanje podelili zboru Igo Gruden iz Nabežine, Bodečim Nežicam z Vrha, Otroškemu cerkvenemu pevskemu zboru iz Štandreža, Otroškemu zboru Bogomirja

Magajne iz Divače in zboru Osnovne šole Ljubka Šorli iz Romjana; zlato priznanje si je prislužil Otroški zbor Glasbene šole Koper, ki je prejel tudi posebno nagrado za izbor in izvedbo celotnega programa, pa še posebno priznanje za najboljšo izvedbo slovenske skladbe, in sicer za pesem Bobjana Glavine *Glasbena pustolovščina*; zbor vodi Daniela

Terbižan. Skratka, žirija je ta koprski sestav, ki ga je ob klavirju spremljala Nives Pavlič, ocenila kot vsestransko najboljši zbor. Najbolj perspektivna mlada zasedba je bila po mnenju komisije MIVS Bodeče Nežice. Najboljšo klavirsko spremljavo je imel MIPZ Igo

Gruden iz Nabežine, ki ga je spremljal Elia Macri'. Malim lujerjem iz Špetra pa se je nasmešnila sreča, saj je nagrada, ki so jo izžrebali vrhovski otroci, šla prav njim. Vsi nastopajoči so prešli torbičo Zlata grla, ki jo bodo napolnili predvsem z veseljem in razposajenostjo, kakor je v nagovoru namignila predsednica PD Vrh Sv. Mihaela Karen Ulian, ki je izročila nagrade. Da je bila kakovost nastopajočih zborov dobra, je poleg dodeljenih nagrad pričalo tudi navdušeno ploskanje publike, ki je uživala ob petju mladih grl; ta vselej napolnijo srca z lepimi, svetlimi občutki in ustvarijo praznično ozračje.

GORIŠKI VRTILJAK Abonma Veliki in Mali polžek

Dve predstavi z dragocenimi vsebinami za dušo in telo

Ko se v naravi po dolgi zimski začenjajo prebujati življenjski sokovi, se od naših šolarjev poslavljajo Goriški vrtiljak, gledališka abonmajska ponudba za šolarje, ki jo je že osemnajsto leto zapored organiziral Kulturni center Lojze Bratuž ob pomoči Slovenskega

narodnega gledališča Nova Gorica in ob sodelovanju ravnateljstev večstopenjskih šol iz Gorice in Doberdoba. Kot vsakič je tudi tokrat odbral za vsak abonmajski sklop štiri privlačne in pomenljive predstave, ki so zmeraj imele dve ponovitvi, saj je v veliki dvorani KCLB prema-

lo sedežev, da bi lahko nanje hkrati sedlo tako množično število abonmentov. Vseh je bilo letos približno 800. Goriški vrtiljak jim je ponudil vrsto lepih, zanimivih predstav, v katerih je bilo vsakokrat bolj ali manj razvidno poučno sporočilo. Učenci so ob predstavah spoznali dramska dela domačih in tujih avtorjev; kar pa je še bolj pomembno, je to, da so slišali, kako lepo zveni slovenski jezik iz ust poklicnih

igralcev, in ob tem, upajmo, vsaj malce obogatili svoj besedni zaklad.

Kot po navadi se je Goriški vrtiljak zadnjič veselo zasukal v marcu. Najprej je v veliko dvorano KCLB zvalil učence od drugega do petega razreda, abonent Velikega polžka, da bi si ogledali predstavo *Roka*, ki sta si jo zamislila gledališka igralca Maja in Miha Nemeč, člana SNG Nova Gorica, in navdih zanj našla pri slovitih kiparju Rodinu in pesniku Rilkeju.

/str. 16
IK

Enajsta Pravljična urica v Feiglovi knjižnici Radovedna sovica Oka

V prisrčnem ozračju mladinske sobe Feiglove knjižnice je spet zablestel ljubek gledališki utrinek. Na zadnji letošnji Pravljični urici, ki jo je v ponedeljek, 23. marca 2015, uvedla knjižničarka Martina Humar, so približno dvajsetim malčkom dijakinje prvega razreda humanističnega liceja Simon Gregorčič iz Gorice v gledališkem prizorčku prikazale, kako je zvedava sovica Oka, iz istoimenske pravljice odlične mladinske in otroške pisateljice Svetlane Makarovič, letala naokrog podnevi, ko so njene sestričke sladko spale. Vse jo je zanimalo: toplo, svetlo sonce, cvetke vseh barv ... Podnevi je bilo vse tako lepo, ponoči, ko so se ji njene velike oči oz. punčice še bolj razširile, so bile zanj zanimive le migljajoče zvezde. Na dnevnem preletavanju gozda je ne-

koč srečala strahopetnega zajčka, pa tudi zvito lisico, ki je dejala, da je kratkovidna, in zaradi tega je prosila sovico, naj se ji malce približa, da bi bolje občudovala njeno lepoto. Seveda je pri tem lisica neprevidno in predvsem neizkušeno Oko zgrabila za perje, da je sovici komaj uspelo uiti iz njenih krempljev. Vsaka šola nekaj stane! Še račka se je malce pošalila z mlado, naivno ptico. Zvabila jo je v ribnik in Oka bi skoraj utonila, če je račka ne bi rešila iz vode. Po vseh teh dogodivščinah se je sovica pod večer vendarle vrnila domov k sestricam,

Katja Terčič, Jana Juren, Valentina Kosič, Veronika Onesti in Petra Gomišček pod mentorstvom prof. Slavice Radinja, ki jih poučuje slovenščino, zemljepis in zgodovino in ima rada gledališče. Novih izkušenj želja sovica Oka je bila Katja Terčič, članica Mladinske skupine O'Klapa, kot sicer še kakšna druga nastopajoča igralka. Katja se je večkrat obračala k otrokom za "pomoč", npr. pri ugotavljanju barv različnega cvetja, ali, ko jih je vprašala, kaj so sploh sove. Mali

poslušalci so kot vselej pazljivo spremljali pravljico zgodbo, ki se je tokrat zaokupila v drobnem gledališkem prizorčku, in se radi vključili v pripoved.

Prisrčen aplavz so mladim igralcam namenili tudi odrasli, ki so si prav tako pozorno ogledali nastop dijakinj. Letošnje Pravljične urice so bile zelo raznolike in vsebinsko privlačne ne samo zato, ker so jih izoblikovale izkušene pravljicarke, ampak tudi zaradi gledaliških prizorčkov, ki so jih v letošnji sezoni malim obiskovalcem Feiglove knjižnice kar nekaj podarili pridni, požrtvovalni goriški di-

jaki. Ob prihodu pomladi se Pravljične urice poslovijo od otrok, a mladinska soba vse leto nestrno čaka, da vanjo stopijo mali cicibani in si izberejo kakšno zanimivo ilustrirano knjižico, da bi jo doma listali ali prebirali v družbi mamice ali očka in ob njej zmeraj kaj novega izvedeli in spoznali. Ob dobri knjigi namreč ni nikoli dolgčas in ob njej se širijo obzorja tudi v malih otroških glavah.

IK

Obvestila

Društvi Jadro in Tržič s pokroviteljstvom tržiške občine vabita v soboto, 2. maja 2015, ob 17. uri v šotor na trgu pred občino na predstavitev knjige *Le origini dell' Occidente* nel segno di Bellinopredvod knjige Belinov kodeks Iva Petkovška. O delu bosta ob prisotnosti avtorja govorila zgodovinar Valentino Roiatti iz Vidma in lektorica Anita Callea iz Trsta. 1. **Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič** vlijudno vabita na Srečanje pod lipami. Ob 70-letnici konca druge svetovne vojne bomo predvajali dokumentarni film *Somrak človeka*. Nacistični pogrom in žensko taborišče Ravensbruck. Sledi pogovor z Dorico Makuc in Mijo Janžekovič, ki sta film pripravili in uredili. Profesor Adrijan Pahor bo nato vodil pogovor z gostjama in nekaterimi preživelimi deportirankami. Večer bo v Kulturnem centru Lojze Bratuž v četrtek, 23. aprila 2015, ob 20.30.

Na tržiški občini je spet odprto slovensko okence, ki deluje v torek in četrtek popoldne in v sobotah zjutraj. **Romanje v Medjugorje** - Odhod avtobusa 8. maja ob 5. uri zjutraj iz Rožne Doline, s postankom na Kozini za tržaške romarje. Pozno popoldne bodo romarji že v Medjugorju. Naslednja dva dni sta posvečena krajem prikazovanja in bogoslužju ter obisku dobrodelnih ustanov. Odhod domov bo v ponedeljek, 11. maja; prihod je predviden v večernih urah. Vpisi do zasedbe avtobusa pri g. Darku (0039)3703201305, pri g. J. Markuži za tržaške romarje 040/229166, pri ge. Ani za slovenske romarje 05/3022503. Za romarje iz Slovenije in Italije veljavna osebna izkaznica.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja od 5. do 10. oktobra potovanje v Rim z avtobusom. Program in datum vpisovanja bo društvo naknadno objavilo.

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazate na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kuga, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CREDIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Zanesljiv in izkušena gospa pomaga pri likanju in čiščenju stanovanja. Tel. št. 00386 40153213.

Resna gospa nudi pomoč v gospodinjstvu in nego starejšim osebam od 4 do 6 ur na dan. Tel. št. 0038641390244.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 0038631478807.

Urejena gospa išče delo za čiščenje

in likanje na območju Gorice. Tel. št. 0038631449311.

Masaže: protistresna - relaks, protibolečinska, refleksna masaža stopal, tajska masaža itd. Zelo ugodno, blizu meje. Pokličite na 00386 40 575805.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. št. 0038640484339.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Varujem starejše, pomoči potrebne osebe, in sicer 24 ur ali pa samo čez dan ali varstvo ponoči. Sem človek dobrega srca in imam nekajletne izkušnje! Sem upokojenka, vse ostalo (vrednotnice) in vprašanja na št. 040 621 424 (v poštev pride celotno primorsko in goriško območje).

Sozaljje

Ob boleči izgubi ljubljene mame Justine izrekajo g. Marjanu Markežiču iskreno sozaljje in globoko sočustvanje odbor, člani in prijatelji Skupnosti družin Sončnica iz Gorice.

Ob smrti ljubljene mame Justine izrekamo iskreno sozaljje g. Marjanu Markežiču. Cerkevni pevski zbor in Prosvetno društvo Vrh Sv. Mihaela

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 24.4.2015 do 30.4.2015)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 24. aprila (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 25. aprila (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v slovenščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 26. aprila (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 27. aprila (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Novice iz naših krajev - Obvestila.

Torek, 28. aprila (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 29. aprila (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Spomladi iz Lepene na Vrsno - Izbor melodij.

Četrtek, 30. aprila (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti in obvestila.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

POGLEJ, MOJ DRAGI FIGARO ...

Glasbena igra z izborom Mozartovih arij in duetov
REŽIJA EMIL ABERŠEK in CAROLINA BAGNATI

Kulturni center Lojze Bratuž
Torek, 28. aprila 2015, ob 20.30

NIZ VESELOGER LUBITELJSKIH ODRŮV

Za rezervacije in informacije:
(od 8.30-12.30)
Kulturni center Lojze Bratuž
tel. 0481 531445
e-mail: info@centerbratuž.org

Zveza slovenske katoliške prosvete
tel. 0481 538128
e-mail: zskp_gorica@yahoo.it

V nedeljo, 19. aprila 2015, je imel zlato mašo

dr. JOŽE MARKUŽA

Z njim se veselimo, mu iz srca čestitamo,
se mu za vse zahvaljujemo
ter mu kličemo še na mnogaja lieta

VSII PRI GORIŠKI MOHORJEVI DRUŽBI

Čestitkam se pridružujejo uredništvo in uprava
Novega glasa, Pastirček in Zadruga Goriška Mohorjeva

Trst / Podelitev 52. literarne nagrade Vstajenje na ponedeljkovem večeru DSI

“Pogostokrat novinarji čutimo, kot bi delali v gluhi lozi”

Zurijem Paljkom, dobitnikom 52. literarne nagrade *Vstajenje*, ki jo je prejel za zbirko zapisov *Kaj sploh počnem tukaj*, se je pretekli ponedeljek veselilo in mu čestitalo veliko ljudi, med katerimi mu je

Tatjana Rojc

profesorica in literarna kritičarka Tatjana Rojc namenila še posebno vzpodbudne besede in ga predstavila kot besednega ustvarjalca. Knjiga odgovornega urednika edinega katoliškega tednika slovenske manjšine je po utemeljitvi soglasno sprejete odločitve komisije literarne nagrade, v sestavi profesorjev Lojzke Bratuž, Roberta Petarosa, Zore Tavčar, Diomire Fabjan Bajc, Neve Zaghet, Magde Jevnikar in Marija Mavra, ki jo je prebral prof. Robert Petaros, bila izbrana izmed petnajstih del zamejskih in zdomskih avtorjev z letnico 2014.

Knjiga je po besedah Tatjane Rojc precej nenavadna za naš milje, saj gre za “elitni opus zapisov v tedniku Novi glas, ki sta ga odbrala s prav tako elitnim urednikom Alešem Bergerjem za eminentno založbo Mladinska knjiga”, istočasno pa predstavlja knjiga sklop zasebnega in družbenega dogajanja.

Spomin Rojčeve sega v leta, ko je v Sobi 150 v tržaškem študentskem domu telo in vrelo, kjer so minevale ure v tkanju življenjskih prijateljstev in kovanju misli. S prvo zbirko *Soba 150*, se je Paljk pokazal v svojem nemiru, saj je človek prejšnjega, dvajsetega stoletja, ki sluti in čuti preko svoje izpovedi in svojega časnikarskega dela premike in pretoke sveta, družbe, ljudi, kulture in politike. Želja po vedenju se odraža v vprašanih o smislu in cilju. Že v naslednji knjigi in pravi založniški uspešnici,

Očetovstvo malo drugače, pa je Jurij Paljk delil z bralci svoj vsakdan in se spraševal o vsakodnevem dogajanju, v katerega je vpletena tako soproga Adriana kot njuni trije otroci.

Tatjana Rojc je predstavila nagrajeno knjigo kot prelom “občevseljavnega tradicionalne-

Sergij Pahor in Jurij Paljk (foto dpd)

ga estetskega kanona izpovedi, obsodbe ali pripovedi v verodostojnosti”, saj se je osredotočil na nadgradnjo vsebine in našel obliki neko svojskost. Dalje je

nagrajenega avtorja umestila v zgodovinski prostor, ko je meja predstavljal železno zaveso, ki je ustvarjala težave nekdanjemu semenišniku, in se spomnila, kako ga je spoznala v Trstu. V morju je iskal in našel smisel svobode in prostranosti. V Trstu, ljubljeni Gorici in nato v

Foto dpd

našo slovensko bit”. Jurij Paljk išče v svojih delih neki idealni sistem, v katerem postane beseda ključni element, ki definira na eni strani estetsko osvoboditev, na drugi pa vodi v namenskost in osmišljaja. Aleš Berger je v uvodni besedi napisal, da tematika Paljkovih zapisov ni predvidljiva, temveč nadvse raznovrstna, pogostokrat vpeta v aktualno problematiko slovenske skupnosti v Italiji, a se tudi odpira nadčasovnim vprašanjem etike, morale in krščanske vere. Tatjana Rojc je svoj govor ob podelitvi nagrade *Vstajenje* končala s krajšim odlomkom iz nagrajene knjige o morju, ki je prevzelo avtorja, ko je bil še otrok.

Slovesen večer ob podelitvi literarne nagrade v Peterlinovi dvorani v Trstu je uvodno obogatil mladi duo Vanja in Max Zuliani, ki je očaral publiko z ubranim igranjem. Oba sta gojenca Glasbene matice, Max iz razreda

prof. Tamare Ražem Locatelli, Vanja pa iz razreda prof. Armina Seška. Sledila je izročitev denarne nagrade. Predsednik ZKB Adriano Kovačič je nagrajencu čestital in dejal, da ima banka veliko posluha za naših ljudi, zato že vrsto let podpira literarno nagrado *Vstajenje* in bo še v prihodnje sodelovala z Društvom slovenskih izobražencev.

Ob koncu občutene slovesnosti je spregovoril še nagrajenec, ki se je najprej zahvalil komisiji, ker “je nagradila delo našega uredništva, kar je potrdilo o našem delu, saj se pogostokrat godi, da se novinarji čutimo, kot bi delali v gluhi lozi”. Časnikarje je označil kot kategorijo, ki se resno jemljejo, a velikokrat “se z njimi pometa”. Zahvalil se je tudi tistim, ki ne prenašajo njegovih zapisov, in dejal, da bi si morali večkrat naliti čistega vina.

Štn

Umetnost / Gradišče ob Soči

Razstava Pilon v prvi svetovni vojni

V Deželni galeriji za sodobno umetnost Luigi Spazzapan v Gradišču ob Soči so odprli gostujočo razstavo Pilon v prvi svetovni vojni. Postavitev osvetljuje začetno obdobje Pilonovega ustvarjanja, ki pa ni bilo nič manj kreativno kot preostali del njegovega življenja. Ohranjena dela pričajo o Pilonovi izjemni ustvarjalni moči, ki, kljub velikemu pomanjkan-

ju in grozotam vojne, ni nikoli usahnila, so zapisali v Pilonovi galeriji v Ajdovščini, kjer so razstavo pripravili. Študijsko-dokumentarna razstava, ki so jo v Pilonovi galeriji v Ajdovščini pripravili v sodelovanju z Goriškim muzejem, je v Gradišču ob Soči predstavljena v spremenjeni obliki.

Na ogled sta samo dva tematska sklopa. Prvi obravnava Pi-

lonove risbe s fronte in tista dela, ki jih lahko vsebinsko povežemo z začetkom prve svetovne vojne, drugi pa Pilonovo ustvarjanje v ruskem ujetništvu.

Korespondenca med Venom Pilonom in prijateljem Stanom Kosovelom, ki je predstavljala tretji sklop projekta v Pilonovi galeriji, je namreč na ogled v Goriškem muzeju. Razstava bo v Gradišču ob Soči odprta do 14. junija.

Veno Pilon se je rodil v Ajdovščini leta 1896. Po maturi na realki v Gorici se je udeležil prve svetovne vojne kot avstrijski vojak. Preživel je ujetništvo v Rusiji. V letu 1919 je bil slovenski vojak na Koroškem.

Študiral je v Pragi, Firencah in Dunaju.

Leta 1925 je prvič obiskal Pariz, kjer se je pozneje nastanil. V Parizu je z družino živel od leta 1928 do leta 1968. Nato se je vrnil v Ajdovščino, kjer je umrl leta 1970.

Kot so še sporočili iz ajdovske Pilonove galerije, je razstava prvi korak k okrepljeni sodelovanju med galerijama. Tako bodo v letu 2016 v Pilonovi galeriji

na ogled dela Lojzeta Špacapana iz zbirke Citelli, ki so bila v

prvih mesecih letošnjega leta na ogled v Galeriji Spazzapan.

Miroslav Košuta v italijanskem prevodu

“La ragazza dal fiore pervinca”

Kot smo poudarili v enem prejšnjih zapisov na straneh našega tednika smo jih Miroslavu Košuti v zadnjem času posvetili res veliko -, je brez dvoma pesnikova najpomembnejša pridobitev dvojezična zbirka z naslovom *La ragazza dal fiore pervinca* (*Dekle z modrikastim cvetom*), ki je letos spomladi izšla pri italijanski založbi Del Vecchio Editore. Gre za sorazmerno mladega založnika, ki je začel delovati leta 2007 v kraju Bracciano pri istoimenskem jezeru v Laciju nedaleč od Rima. Kot se ob taki priložnosti spodobi, lahko tudi tokrat zapišemo, da je uspeh posameznega slovenskega avtorja v italijanskem kulturnem prostoru hkrati zmaga za celotno našo narodno skupnost, še posebno za tisti njen del, ki se udeležuje in uveljavlja na področju književnosti.

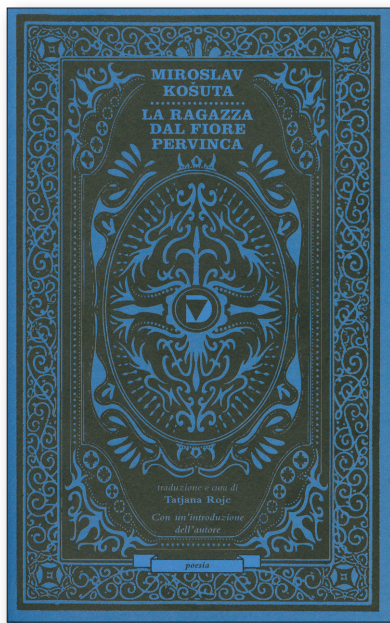
Zasluge za prvi prevod v italijanski jezik Miroslava Košute sicer nosi prof. Daria Betocchi,

ki se je ob koncu devetdesetih let spoprijela z njegovo poezijo ter jo prelila v Dantejev jezik. Zbirka z naslovom *Memoria del corpo assente* je tedaj izšla v sodelovanju med Založništvom tržaškega tiska in Tržaškim kulturnim konzorcijem.

Avtorica spremne besede (ter hkrati prevajalka) Tatjana Rojc, ki je svoj poseg naslovila *A margine della traduzione* (*Ob robu prevoda*), piše, da je izbor nastal v sodelovanju z avtorjem samim in da šest pesniških razdelkov, na katere je zbirka razdeljena, predstavlja pravzaprav sintezo Košutovih prvin. V svojem krajšem zapisu, ki se tiče prevoda, omenja tudi nekatere pomembnejše slovenske može, ki so krojili čas Miroslava Košute, od pesnika Tomaža Šalamuna, preko Nika Grafenauerja do fotografa Maria Maganje. Omembe so seveda še kako vredni, še posebno če pomislimo na dejstvo, da je knjiga namenjena italijanskim bralcem, ki lahko

prav iz množice prevodov v zadnjem desetletju končno spoznavajo našo stvarnost in ustvarjalnost.

Nekoliko daljši uvod je pripadel Miroslavu Košuti samemu, ki v začetku bralcu nakazuje svet, v katerem se je rodil in odraščal. Časovne in prostorske koordinate njegovih življenjskih začetkov namreč sovpadajo s časom fašizma, ki je na Primorskem s trdo roko udeležal svojo raznarodovalno politiko. V nadaljevanju se Košuta zaustavlja

ob pojmu in pomenu slovenske manjšinskosti, ki je vpeta v tržaško stvarnost. Avtor dalje nakazuje svoj odnos do italijanskega sveta, ki mu je bil najprej tuj in sovražen, nato je spoznal, da je jezik le-tega hkrati tudi Dantejev, Petrarcovi in Leopardijev, a ne samo. V Košutovem izvajanju se nekajkrat pojavi tudi ime Pier Paola Pasolinija. Konec pa namenja največjemu Kraševcu doslej, in sicer pesniku Srečku Kosovelu, o katerem pravi, da je umrl star le dvaindvajset let, a da je danes kljub vsemu še kako živ.

Preden gremo k sami obravnavi pesniškega dela, naj seveda nakažemo vsebino spremne

besede, ki prav tako prihaja izpod peresa oziroma tipkovnice Tatjane Rojc in ki nosi naslov *L'eticamente poetico in Miroslava Košute*. V njej se avtorica navezuje na kopico ustvarjalcev, ki so tako ali drugače vplivali na Košutov opus, od že omenjenega Srečka Kosovela do Dragotina Ketteja, preko Giuseppeja Ungarettija in Umberta Sabe. V besedilu je seveda veliko navezav, ki se tičejo slovenske ustvarjalnosti vamejštvu, seveda predvsem zaradi slabega poznavanja naše stvarnosti širše v Italiji. Med drugimi sta omenjena Boris Pahor in Alojz Rebula, v nadaljevanju pa se Rojčeva osredotoča predvsem na ustvarjalnost pesnika samega ter se zaustavlja ob prvinah, ki sestavljajo njegovo pesništvo. Sam pesniški del knjige sestavlja šest sklopov, ki jih bomo v nadaljevanju tudi našli, in sicer *Izvor/Origine; Beseda, stih/La parola, il verso; Zavezanost/Impegno; Kraji/I luoghi; Dekle z modrikastim cvetom/La ragazza dal fiore pervinca* (ta, ki je povzet po eni od pesmi, zbirko tudi poimenuje) ter *Matere/Le madri. Po-*

sameznih pesmi našim bralcem, za katere smo prepričani, da Košutov opus dovolj poglobljeno poznajo, ni treba posebej predstavljati. Omenimo naj le, da izbor odlično predstavlja avtorjevo poetiko. Poseben učinek pa dosega tudi sama postavitev pesmi, ki je dvojezična s slovenskim izvornikom na levi strani in italijanskim prevodom na desni. Pesniška zbirka Miroslava Košute *La ragazza dal fiore pervinca* pa ni sestavljena samo iz pesmi, uvodov in spremnih besed. Na zadnjih straneh bomo namreč našli tudi svojevrstno shemo, ki močno spominja na družabno igro in ki na svoj način shematizira strukturo knjige. Poleg že omenjenih avtorja in prevajalke so pri izdaji sodelovali še prof. Marija Pirjevca, ki Košuti na prvih straneh namenja štirikratno posvetilo. Knjiga je izšla s podporo Trubarjevega sklada pri Društvu slovenskih pisateljev in Evropske unije (projekta EACEA). Za ilustracije je poskrbel Maurizio Ceccato, uredniško odgovornost pa je prevzela Maria Rosati Taruffi.

Primož Šturman

Kratke

Vinogradništvo: Bolzonello za potrditev sporazuma o prosekariju

“Sporazum za ovrednotenje zaščitne vinske znamke Prosecco Doc zapade čez 12 mesecev, vendar ga bomo nato potrdili in vsebinsko dopolnili”.

Tako je izjavil deželni podpredsednik in odbornik za kmetijske vire, Sergio Bolzonello, v zvezi s protokolom Prosecco Doc, ki so ga pred petimi leti podpisali ministrstvo za kmetijske politike, Dežela Furlanija Julijska krajina in razne organizacije kmetovalcev.

Poleg ureditve terasastih vinogradov (paštnov) pod kraškim robom in drugih razvojnih posegov predvideva sporazum tudi ureditve centra za promocijo kraških vin na Proseku. “Kot sem imel priložnost povedati na seji tehnično-političnega omizja minulega 6. marca v Trstu, menim – tako Bolzonello –, da dom prosekarija vsekakor ni bistveno pomemben za ovrednotenje in promocijo omenjenega ter drugih kraških vin”.

“Vseeno želim spomniti – dodaja podpredsednik –, da tržaška Trgovinska zbornica že nekaj let razpolaga s prispevkom v znesku 200 tisoč evrov za ureditve te strukture, za katero, med drugim, ni bil še predstavljen noben načrt”.

“Prepričan sem vsekakor – izpostavlja Bolzonello – o možnosti financiranja vinogradništvo-vinarskega sektorja na Krasu z neposrednimi posegi v korist povečanja vinogradniških površin in torej o rasti proizvodnje”.

Sklicujoč se na nedavno omizje, je podpredsednik Dežele FJK poudaril, kako je Deželi pred nedavnim uspelo sprostiti 1,7 milijona evrov zato, da bi tržaški Pokrajini omogočila ureditve projekta ureditve paštnov in poti pod kraškim robom.

“Minulo zimo – pravi Bolzonello – so skupine deželne službe, ki opravljajo vzdrževalna dela, uredile stopnišča in steze, ki so jih vinogradniki s proseškega območja uporabljali v stoletjih”. / ARC/MCH

Še zadnja predstava letošnjega Gledališkega vrtljaka Vse se vrača, vse se plača...

V Marijinem domu pri Sv. Ivanu so si otroci še zadnjič v tej sezoni Gledališkega vrtljaka, ki ga že sedemnajsto leto zaporedoma prirejata Radijski oder in Slovenska prosveta, v dveh izmenah ogledali Gospo Pehtra, ki jo je predstavilo Gledališče iz desnega žepka iz Ljubljane.

Zgodbica temelji na pravljicnem besedilu bratov Grimm in je pri nas bolj znana kot Botra Zima. Na odru se nam predstavijo lutke Gašper, Marjetica in gospa Pehtra, zgodba pa pripoveduje o neki vdovi, ki je imela dve hčeri. Prva je bila pridna in lepa, druga pa lena in grda. Vdova je imela raje leno, ker je bila njena prava hčer, medtem ko je delavna Marjetica bila posvojena. Nekega dne je mama dala hčerkama velik motek, naj predeta na kolovratu, drugače ne bosta šli zvečer na cvetličnodolski ples. Ker je lena hčerka poležavala in se pretvarjala, da je bolna, je Marjetica začela prestati na kolovrat, a jo je sestra nagnala na dvorišče, češ da jo moti. Tako je delavna Marjetica šla na mrzlo dvorišče in zagnala vreteno. Urezala se je v prst in tako umazala motek, zato ga je hotela umiti pri vodnjaku. Pri tem ji je motek padel v vodnjak, ona pa za njim.

Na dnu vodnjaka je spoznala novi svet, svet gospe Pehtra, v katerem govorijo tako jablane kot peč. Marjetica je bila dobra in je vsem pomagala, zato ji je gospa Pehtra pokazala, kako čara in spreminja vreme, saj se na to spozna. Iz pernice je izdelala sneg, da so se lahko otroci sankali po hribu. Ker je bilo že pozno in jo je Gašper čakal za ples, ji je gospa Pehtra s čarovnijo pričarala čudovito zlato obleko, v zameno pa ji je Marjetica obljubila, da ji bo prišla pomagat, ko jo bo potrebovala. Tako je šla z Gašperjem na ples, a lena sestra je bila ljubosumna na njeno zlato obleko. Čeprav je mama vedela, da si lena hčerka ne zasluži lepe obleke, jo je porinila v vodnjak, a ona se je slabo obnašala z vsemi “tam doli”, zato ji je gospa Pehtra pričarala obleko, kakršno si je zaslužila: črno in strgano. Kot sliši mo večkrat v lutkovni predstavi, velja rek “Vse se vrača, vse se plača”.

Pravljico je za oder priredil Boštjan Štorman, ki jo je tudi režiral, pripravil scenografijo in kostume ter oblikoval lutke. V igrici nastopa še igralka Lucija Čirovič, izvorno glasbo pa je ustvaril Goran Završnik.

Po učinkoviti predstavi z lepo oblikovanimi in domiselnimi lutkami, s poučnim sporočilom in z zabavnimi pesmicami je sledilo še nagrajevanje pridnih otrok, ki so narisali in oddali najlepše risbice o pravljicnih junakih iz gledaliških predstav. Med najmlajšimi iz vrta je prejela nagrado Gaja Delise, od osnovnošolskih otrok pa Julija Kante. Lučka Susič je napovedala novo sezono Gledališkega vrtljaka, ki bo stekla jeseni, medtem ko so vsi otroci od sedmega do trinajstega leta vabljeni na Malo gledališko šolo Matejke Peterlin na Opčine, takoj po končanem šolskem letu. / Metka Šinigoj

Sergio Bolzonello

Foto Damjan

Tržaška škofija

Šola cerkvenega družbenega nauka za formacijo v prid socialnemu in političnemu prizadevanju

“Cerkve se za politiko ne zanima zaradi političnih razlogov, ampak zaradi verskih in moralnih vprašanj. Z verskega vidika je politika področje, ki potrebuje evangelizacijo in jo hkrati ponuja; z moralnega vidika je politika okolje, kjer se spoštuje in dopolnjuje red stvarstva. To velja tudi za Šolo Cerkevne družbenega nauka za formacijo v prid socialnemu in političnemu prizadevanju”.

S temi besedami je tržaški škof, nadškof Giampaolo Crepaldi uvedel srečanje, ki je bilo včasih v palači Economo: takrat je dal svoj uradni pečat težko pričakovanemu izobraževalnemu načrtu, ki ga je dalj časa koval v sebi. Čeprav se je škof v svojem izvajanju trudil, da bi celotnemu projektu odvzel politični predznak, je poslušalec s težavo sprejel dejstvo, da ta šola nikakor ni odraz silnega političnega gledanja na družbo, ki nas obdaja, in na politiko, ki jo upravlja.

Gotovo je tudi verski, katoliški etos ključni člen ravnanja nekaterih političnih predstavnikov, ki se kot pripadniki izhodiščnega katoliškega okolja želijo vesti po načelih svoje vere in od svojih pastirjev pričakujejo v tem vidiku jasne smernice. Nedvomno se je tržaški škof tem klicem ‘odzval’...

Vse več politike v življenju ljudi Po njegovem mnenju se danes soočamo z bolečim paradoksom, saj je politika, za katero smo mislili, da je po padcu ‘klasličnih ideologij’ nazadovala, okrepila svoj položaj. Vse upravne ravni v državi si pripisujejo pravico, da globoko sežejo na izredno delikatna področja osebnega in skupinskega življenja: rojstvo in smrt, začetek in konec življenjske poti, oplodjevanje, poroka, “... celo spolna identiteta”. Svobodomiselnost gibanja v šestdesetih in sedemdesetih letih so hotela odvzeti politiki ta področja, da bi jih povrnili osebu: “Danes smo priča obratnemu postopku: iste ideološke struje zaupajo političnim institucijam nalogo, da spremenijo naravo stvari teh tako kočljivih tematik. Pred štiridesetimi oziroma petdesetimi leti so protestniška in revolucionarna gibanja poverjala spolnosti politični pomen. Ne preseveda, da danes zaupajo politiku nalogo, da poseže na to področje. Kar je bila nekoč vsebina protestnega angažmaja in protesta zoper družbeno ureditev, je danes predmet poučevanja v šolah”.

Kje so katoličani v politiki? V obdobju, ko si politika prilašča tako pomembne družbene in osebne domene in vsiljuje svoj pogled na naravni red stvarstva in v tem času, ko politika postaja ne le “družbeno inženirstvo”, ampak celo “antropološko inženirstvo”, smo priča

hkratnemu izginotju katoličanov v politični areni. Izhajajoč iz besed papeža Frančiška, ki je spregovoril o kolonizaciji družine, je nadškof Crepaldi dejal, da Cerkev raje pušča staršem besedo pri vzgoji otrok, je pa hkrati na strani staršev, ki branijo svoje otroke in pripisujejo

notna stališča npr. katoliških evroparlamentarcev, ki so vsak po svoje glasovali v zvezi z normami, ki obravnavajo, denimo, splav ali istospolne zveze. Ta neenotnost po njegovem mnenju ni odvisna le od tega, da je zgolj cerkveni družbeni nauk podvržen različnemu tol-

bro z zakoni in s politiko, ki so v nasprotju z redom stvarstva?” **Cerkvenega družbenega nauka ne smemo laicizirati!** Nadškof je zato prepričan, da je cerkveni družbeni nauk odraz splošnega utripa vesoljne Cerkve: “Tega nauka ne gre ‘laicizirati’ do mere, da bo poplitenno

sebi izhodiščno pravico, da vzgajajo svoj naraščaj. “Na eni strani torej politika, ki želi vse upravljati (tudi našo naravno identiteto moških in žensk, mater in očetov), na drugi pa pov-

mačenju, ampak je različnih gledanj deležna celo vizija Cerkve v odnosu do sveta. In ravno zato je bila prva ‘učna ura’ škofijske šole namenjena zaključitvi teh doktrinskih in verskih predpostavk, “brez katerih je vsakdo žrtev svojih mnenj ali, še slabše, ideologij sveta. Vera katoličanov v tem primeru ne bo sploh negotovna, če se ne bo sploh navedenih politik, politične ideologije bodo s svojimi ‘resnicami’ učile vernike”.

Nadškof seveda s tem ne nasprotuje legitimni pluralnosti političnih izbir, ki so itak skladne z zakonom. V politiki je velik področij, ki so podvržena legitimni pluralnosti raznovrstnih stališč. “V politiki sicer določenih izbir ne smemo storiti, včasih pa določene izbire moramo opraviti: to vsakokrat, ko je v igri transcendentno dostojanstvo človeka in Božje pravice. Ne smemo pozabiti, da je Bog prvi zakonodajalec. Pluralizem je potemtakem ‘legitimen’, to je skladen z zakonom, samo takrat, ko spoštuje Božjo voljo”. Koncil pravi, da morajo laiki v politiki Bogu prepustiti tostranske zadeve: “Kako lahko to počnejo, ki nasprotujejo red stvarstva? Kako je mogoče misliti – in pri tem hkrati ostati katoličani –, da je red odrešenja nasproten in samostojen glede na red ustvarjenja? Kako je mogoče misliti, da lahko dosežemo skupno do-

zrcalil trenutne težnje naše družbe”. Ta doktrina je sredstvo evangelizacije, osebke evangelizacije pa je celotna Cerkev. Katoličani potrebujejo tako prepričanje, saj je bila sporočilnost cerkvene družbene doktrine prevečkrat znižana na raven splošnega dialoga s svetom, in to v skladu s prav tako splošnim načelom skupnega dobrega. Cerkevna liturgija, kateheza, molitev, duhovnost: to so osnovna cerkvena področja, na katerih temelji tudi omenjeni nauk. To je načelo, ki mora povezovati laike, dejavne v politiki, s cerkvenim tkivom: le tako bo mogoče izogniti se političnim ločitvam, ki se prenašajo nato znotraj same krščanske skupnosti.

Nadškof se je nato zaustavil ob marijanskem etosu, s katerim je prepojen cerkveni družbeni

Ne smemo pozabiti, da je Bog prvi zakonodajalec.

Pluralizem je potemtakem ‘legitimen’, to je skladen z zakonom, samo takrat, ko spoštuje Božjo voljo.

nauk. Z dogmo o Marijinem brezmadežnem spočetju nas Cerkev spominja, da zaradi izvirnega greha, to je rane v naravnem redu stvari, ne more stvarstvo nadaljevati samovoljno po svoji poti, ne da bi se nujno odprlo nadnaravni dimenziji. “In cerkveni družbeni nauk obstaja prav zaradi tega”.

IG

Šola cerkvenega družbenega nauka

Šola cerkvenega družbenega nauka za formacijo v prid socialnemu in političnemu prizadevanju prireja tržaška škofija v sodelovanju s škofijsko Komisijo za družbeno vprašanja, delo pravico in mir ter z Opazovalnico Van Thuan glede cerkvene družbene doktrine. Prireditelji so program razvrstili v dveletno obdobje: vsako šolsko leto vsebuje po eno do dve lekciji, ki šteje osem srečanj. Ta se vrstijo vsaka dva tedna in niso pojmovana kot zaključene enote, a se organsko dopolnjujejo druga z drugo skozi celo študijsko obdobje. Vpisnina znaša 30 evrov. Lekcije, ki jih bo uvedel odgovorni urednik škofijskega tednika Vita nuova, bodo v semenišču na ul. Besenghi 16 vsak četrtek od 21. ure do 22.30. Po prvem uvodnem srečanju, o katerem smo poročali v bližnjem zapisu, je bilo naslednje 9. aprila. Prihodnje srečanje bo v četrtek, 23. aprila: tema bo cerkveni družbeni nauk v življenju Cerkve.

NABREŽINA Jubilej je bil po ruski ediciji starocerkvonoslovanskega jezika

G. Jože Markuža zlatomašnik!

Pretežni del bogoslužne daritve je bil g. Jože Markuža obrnjen proti glavnemu oltarju baročnega sloga nabrežinske cerkve sv. Roka. Maševal je na 'drugi strani Božje mize'; verniki so bili tako pretežni del svete maše zatopljeni v premišljevanje sporočilnosti križa, ki je na njegovem hrbtu z rdečimi niansami krasil čudovit mašni plašč zlate barve. Pred njim na oltarju je bila ikona Matere Božje na eni strani, na drugi

Foto IG

pa podoba Vstalega, na sredi evangelij, ob steni pa mizica za pripravo darov za evharistično daritve. Slavnostno bogoslužje, s katerim je zgoniški župnik praznoval svoj zlati duhovniški jubilej, je namreč potekalo po ruski ediciji starocerkvonoslovanskega jezika. "Svoje polstoletno zaveznanost duhovništvu sem hotel praznovati na način, kot sem ga bil svojčas začel: študiral sem namreč v rimskem Rusicumu in bil posvečen po bizantinskem slovanskem obredu 17. aprila 1965 v Rimu", nam je povedal g. Markuža po sveti maši.

Slavje v cerkvi sv. Roka, ki se ga

je udeležilo izredno število Nabrežincev (prisotni so bili tudi župan Vladimir Kukanja, podžupan Massimo Veronese, odbornica za kulturo Marija Breccel in podpredsednik deželne sveta, sicer domačin, Igor Gabrovec) in ljudi zahodnega Krasa ter župljanov iz Zgonika, je bilo res posebno. Evharističnemu doživljanju se je pridružila še posebna mistična razsežnost, ki jo nedvomno sproža hipnotični ritem vzhodnega liturgičnega je-

zika, četudi ga verniki ne poznajo, ki se tesno povezuje s petimi odlomki zborovskega sestava. "Prepustimo se duhovnosti vzhodnega verskega miljeja, ki predstavlja bogastvo katoliške Cerkve", je na začetku povabil domači dušni pastir g. Ugo Bastiani, ki je prisotnim orisal zgodovinska izhodišča pravoslavne

Foto IG

ga etosa. Ta se je razvil na podlagi prilaganja starokrščanskih silnic s predobstoječo kulturo nekega prostora. Liturgija vzhodnega obreda se je razvila v sklopu Vzhodnorimskega cesarstva. Bizantinski obred se je razširil na podlagi prizadevanja grških misijonarjev, ki so pokristjanjevali južne in vzhodne slovanske narode. Od tod namreč pomen, ki ga grška brata sv. Ciril in Metod imata v naši kulturi ...

Bližino dušnemu pastirju so po obredu, ki ga je obogatila petje ekumenskega zbora pod vodstvom Zdravka Klanjščka, izrazili verniki iz Nabrežine, laični duhovniki devinskega, tržiškega in ronškega dekanata, nabrežinski župnik g. Bastiani, ki je slavljencu podaril dragoceno ikono s podobo Svete Družine: g. Bastiani je z g. Rena-

tom Podbersičem bral odlomke iz evangelija. V prvih vrstah je sedela tudi skupina Vitezov redu Božjega groba, z načelnikom reda, kanclerjem in nekdanjim veleposlanikom RS pri Svetem sedežu, dr. Ivanom Rebernikom na čelu. Visoki gost, ki je s seboj prinesel v dar kopijo bule, s katero je papež oznanil začetek Leta Božje milosti, je namreč prijatelj g. Markuže in je bil tudi njegov sošolec. Še kako ganljivo pa je izzvenelo sporočilo, ki je prišlo neposredno iz Vatikana: Njegova Svetost papež Frančišek iz srca podeljuje svoj apostolski blagoslov dr. Jožetu Markuži ob 50. obletnici njegovega duhovniškega posvečenja 17. aprila 1965 v Rimu in zanj prosi, da ga Gospod Bog in naš Oče bogato obdari s svojimi mnogimi nebeškimi darovi, Blažena Devica Marija pa naj ga varuje, da bo med ljudmi, ki so mu bili zaupani, vsak dan bolj živa priča Jezusove navzočnosti, njegovo orodje in poklon iz njegovih rok.

IG

Obvestila

Skupnost sv. Egidija bo v petek, 24. aprila 2015, ob 19.15 v cerkvi sv. Terezije Deteta Jezusa priredila molitveno srečanje za mir na svetu. Pri tem se bo posebej spomnila stoletnice pokola krščanskih Armencev.

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 27. aprila, ob 20.30 v Peterlinovi dvorani, ulica Donizetti, 3 v Trstu na večer z naslovom "Faccetta nera". O svojem potovanju po Etiopiji bo predaval Bruno Križman.

Odbor Vincencijeve konference vabi na srečanje članov, prijateljev in sodelavcev župnijskih Vincencijevih konferenc in vseh, ki jim je pri srcu skrb za bližnjega, za medsebojno informacijo o delovanju, opombe, pripombe, sugestije in predloge, v sredo, 29. aprila 2015, ob 16. uri v Peterlinovi dvorani, ul. Donizetti 3, I. nad.

Radijski oder vabi na podelitev nagrad ob natečaju ilustracij za pravljice. Razstava vseh prispelih risb

in nagrajevanje bo v četrtek, 23. aprila 2015, ob 17.30 v prostorih Zadružne kraške banke na Opčinah. Toplo vabljeni vsi mali risarji, njihovi prijatelji, mentorji in starši!

Združenje prostovoljcev Hospice Adria onlus vabi na občni zbor v torek, 28. aprila, ob 10. uri v prvem sklicu in ob 17. uri v drugem sklicu na sedežu društva v ul. Mazzini 46 v Trstu.

Romanje v Medjugorje - Odhod avtobusa 8. maja ob 5. uri zjutraj iz Rožne Doline, s postankom na Kozini za tržaške romarje. Pozno popoldne bodo romarji že v Medjugorju. Naslednja dva dni sta posvečena krajem prikazovanja in bogoslužju ter obisku dobrotelnih ustanov. Odhod domov bo v ponedeljek, 11. maja; prihod je predviden v večernih urah. Vpisi do zasedbe avtobusa pri g. Darku (0039)3703201305, pri g. J. Markuži za tržaške romarje 040/229166, pri ge. Ani za slovenske romarje 05/3022503. Za romarje iz Slovenije in Italije veljavna osebna izkaznica.

MATEJKA PETERLIN MAVER

26.4.2008

*... česar ne zamete zimski čas,
kar sije venomer kot draga ruda,
je luč srca.*

Cene Vipotnik

*Pred dnevi je praznoval zlato mašo
v rojstni Nabrežini naš gospod župnik
dr. JOŽE MARKUŽA.*

*Ob tem pomembnem jubileju mu iskreno čestita
ter želi mnogo zdravja, božjega blagoslova
in duhovnega zadoščenja v Gospodovem vinogradu.*

ŠEMPOLAJSKO-SLIVENSKA ŽUPNIJSKA SKUPNOST

*19. aprila je naš gospod župnik
dr. JOŽE MARKUŽA
obhajal zlato mašo.*

*Ob tem pomembnem dogodku mu iskreno čestita
ter želi mnogo zdravja, Božjega blagoslova
in duhovnega zadoščenja v Gospodovem vinogradu*

ZGONIŠKA ŽUPNIJSKA SKUPNOST

SZSO in MOSP Psihologinja dr. Tanja Repič Slavič o nasilju

Zloraba je izdajstvo

Zloraba je izdajstvo. O tem je trdno prepričana psihologinja dr. Tanja Repič Slavič, predavateljica na teološki fakulteti v Ljubljani in Mariboru, avtorica vrste študij in knjig, ki je že deset let tudi zakonska in družinska terapevtka. Vsak dan znova je presenečena, kako zelo je razširjeno spolno nasilje in kako še vedno veljajo predsodki glede te tabu teme. Še vedno se čudi, kako prihajajo k njej urejene ženske, mame, medijsko prepoznavni ljudje in ljudje na visokem položaju, ki doživljajo velike notranje stiske.

Večer v Peterlinovi dvorani so priredili Slovenska zamejska skavtska organizacija in Mladi v odkrivanju skupnih poti, v imenu katerih je zbrane pozdravila Breda Susič. Zamisel za predavanje se je porodila iz potrebe, da bi razčistili vprašanje, kaj je nasilje oz. kako pride do spolnih zlorab mladoletnih. Eno iz-

med najpogostejših zmotnih prepričanj v javnosti je to, da so storilci bolni ljudje. To ne drži, ker se zavedajo, kaj delajo. Žrtev si že prej ogledujejo, zato je spolno nasilje vedno načrtovano dejanje. Predavateljica je o storilcih povedala, da so kot alkoholi-

Dr. Tanja Repič Slavič in Roberta Sulčić (foto Damj@n)

liki - zdravljeni, ne pa ozdravljeni. Terapija do neke mere pomaga, a je v njih še vedno spolno vzburjanje. Navadno pedofil govori, da ima otroke rad, da ga je prav otrok zapeljal; to načrtuje

saj je lahko zelo lepo skrito. "Spolna zloraba je huda travma, ni mačji kašelj", je opozorila dr. Repič Slavič, saj so tudi raziskave pokazale, da je to dejanje vidno v možganih kot velika poškodba, kot če bi otrok dobil udarec po glavi. Resnici na ljubo, pri storilcu ne gre za zadovoljevanje potreb, temveč za kontrolo moči, saj storilec uživa, ko vidi strah in grozo v očeh otroka. Tipičnega pedofila odrasla ženska sploh ne privlači, saj ga vznemirja le prizori otrok. Na vprašanje, ki se pri ljudeh pogosto pojavi, zakaj ni žrtev zbežala, je predavateljica odgovorila, da v trenutku šoka ali strahu stresni hormoni preplavijo hipokampus in zablokirajo vse; vse se ustavi in žrtev ne more pobegniti. To je kot pomirjevalo: ko si v šoku, ne čutiš bolečine. Kljub temu da se ne spomnimo

zlorabe v slikah, si je telo vse zapomnilo in živeti s tem je res težko. Veliko deklet, ki jih ima predavateljica na terapiji, je bolj zamerilo mami, ker je za zlorabo vedela in ni ničesar naredila, kot pa očetu, ki jih je zlorabljal. Zato je spregovorila še o pomembnih dejstvih v zvezi s spolno zlorabo. Storilec na primer vedno zanika, da je zlorabljal, travma žrtve pa se prenaša naprej, to je t. i. transgeneracijski prenos travme. Najpogostejše posledice spolne zlorabe so strahovi, panični napadi, tesnoba, krivda, gnus, nizka samopodoba, depresija in reviktimizacija. Pri otrocih se posledice odražajo v težavah s spanjem, z regresijo, vedenjskimi, učnimi in s čustvenimi težavami v šoli, z motnjami hranjenja in prehranjevanja, nasiljem in agresivnostjo. Ob koncu pretresljivega predavanja je dr. Tanja Repič Slavič še podčrtala, da žrtev ni nikoli kriva za spolno zlorabo, saj je vedno in povsem za to kaznivo dejanje odgovoren storilec. V Sloveniji 90 odstotkov spolnih zlorab ni nikoli prijavljenih, izmed desetih odstotkov pa je kar 90% takih, za katere ni nobene obsoje zaradi pomanjkanja dokazov.

Metka Šinigoič

Pred leskovško cerkvijo. V prvi vrsti so tudi štiri nečakinje g. Zorka

V četrtek, 9. aprila, smo Rojančani in prijatelji kot že vrsto let obiskali Leskovec, rojstni kraj našega nepozabnega dušnega pastirja Stanka Zorka, ki ga vsi nosimo v srcu. S petjem in molitvijo smo počastili njegov spomin na pokopališču in pri občuteni sv. maši, ki jo je ob somaševanju g. Vončina daroval nekdanji tržaški škof Evgen Ravignani. V lepi priložnostni pridigi se je g. škof spomnil g. Zorka in nas predvsem spodbudil k molitvi za duhovniške poklice.

Pred cekvijo smo se nekaj časa še zadržali v družbi s štirimi nečakinjami g. Zorka, ki nas ob vsakem obisku pogostijo z domačim pecivom in pijačo, ter z nadvse prijaznim leskovskim župnikom Žagarjem. Organizator izleta, g. Vončina, nam je v restavraciji v Šmarjeti preskrbel kosilo, nato pa smo si ogledali še cistercijanski stoman v Stični, kjer nam je mlada in prijazna vodička razkazala vse, kar se je dalo videti. Pristrčna hvala za lepi izlet!

dž

Ob koncu druge svetovne vojne

Za Slovence so se začela mračna leta

Petindvajsetega aprila letos bo cela Italija proslavila 70. obletnico osvoboditve in konca druge svetovne vojne. Tistega dne leta 1945 je nacionalni

komite za osvoboditev (CLN) v severni Italiji proglasil vstajo na vseh ozemljih, ki so bila še pod nacifašistično okupacijo. V naših krajih so angleške čete 1. maja dokončno pregnale Nemce in njihove italijanske kolaboracioniste-republikance. Tako se je končala dolga vojna, ki je najprej vodila se vojskovat, velikokrat pa tudi v smrt, fante in može iz Benečije, Rezije in Kanalske doline na bojišča v Afriki, Albaniji,

Franciji, Jugoslaviji in Rusiji, kjer se je fašistični režim želel polastiti tujih ozemelj. Nato, po kapitulaciji Italije leta 1943, pa je prišla v domače kraje. Nemci in Mussolinijevi republikanci so se bojevali s partizani, ubijali in deportirali ljudi, bombardirali in sežigali vasi. Ob zmagi nad nacifašisti pa je med Slovenci veselje hitro skupnelo. Že 15. maja je namreč lazinski župnik g. Anton Cuffolo napisal: "Mi, ki smo se borili, ki smo bili preganjani, lačni in vedno v strahu, se na upamo na dan drugače kot s sklonjeno glavo, tisti pa, ki so nas izdajali, ovajali, preganjali, sodelovali s sovražniki in ki bi morali plačati račun in

nositi posledice, se bahajo, se hvalijo kot zmagovalci, se nam posmehujejo, češ da so imeli oni prav. Zaveznikom, ki so zasedli vse naše vasice po dolini, smo poskusili se

vrniti v cerkveno življenje in njegova zaščita v civilnem življenju s strani italijanske države.

Najprej so nastale hude napetosti, ko so začrtali novo mejo med Italijo in Jugoslavijo, za katero je bila zadolžena posebna komisija, v kateri so bili Američani, Rusi, Francozi in Angleži. Potem ko je bil ta problem rešen, so začela mračna, temna leta preganjanja slovenskega jezika in kulture ter hude emigracije, ki je spraznila vasi in pripejala Benečijo in Rezijo na rob smrti. Novo upanje se je rodilo šele, ko je padel komunizem, se je Jugoslavija sesula in se je rodila samostojna Slovenija, ki je vstopila v skupno evropsko hišo, in je padel 'prekleti konfin'".

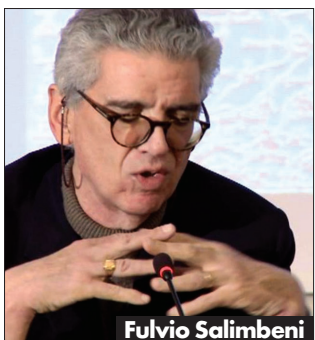
O vsem tem bodo govorili na posvetu, ki bo v petek, 24. aprila, ob 20. uri, v občinski dvorani v Špetru. Zgodovinski večer in predstavitev Cuffolovega dnevnika prirejata združenje Blankin in zadruga Most. Govorili bodo ugledni gostje: zgodovinar Fulvio Salimbeni z videmske univerze in načelnik Upravne enote Tolmin Zdravko Likar, ki je najboljši poznavalec slovenskega upora v Posočju in Benečiji, evroparlamentarec Lojze Peterle in Isabella De Monte. Moderator bo predsednik Blankina Giorgio Banchig. Za uvod bo poskrbel direktor Doma msgr. Marino Qualizza.

Isabella De Monte

Lojze Peterle

Fulvio Salimbeni

Zdravko Likar

jim potožit, a tudi oni nas zaničujejo. Zanje smo delali, trpeli, jim pomagali, jih reševali. Sadaj... smo plačani! "V prvih mesecih po osvoboditvi", je razložil Giorgio Banchig v zgodovini Benečije, "je bila velika zmešnjava in bivši fašisti, ki so bli premagani, so hitro preoblekli črno srajco in se vključili v italijanske protislovenske, nacionalistične ter paravojaške organizacije in od tam se še naprej zaganjali proti domačim slovenskim duhovnikom in zavednim Slovincem, ki so upali in delali, da se v Benečijo vrneto svoboda, demokracija in z njima spoštovanje do slovenskega jezika, njegova

njen posamezni izraz primer-no mesto. Sedaj, po šestih letih od izida, je bila priložnost dopolniti publikacijo z izdajo zgoščenke, v kateri je zbranih sedem od šestnajstih intervjujev, ki so bili zapisani v knjigi. Realizacija novega CD-ja sta omogočili Videmska pokrajina in Dežela Furlanija Julijska krajina z dragocenim sodelovanjem Davida Clodiga. Brošura, ki je izšla ob CD-ju, dopolnjuje delo in je v pomoč pri prebiranju tekstov. Knjiga in CD odražata, kot pravi Dapit, uporabo jezika v okolju, v katerem je nastal, in je izraz večjezičnosti v širšem pomenu besede. Navedena pričevanja so v bistvu inačice, ki jih uporabljajo v zaselkih Bila, Njiva, Osojane in Učēja. Pomembnost tega CD-ja je prav v tem, da izpostavi vrednost, ki jo vsaka narečna različica ohranja tudi v času, ko mlajše generacije izgubljajo jezikovno spretnost v odnosu do domačega jezika.

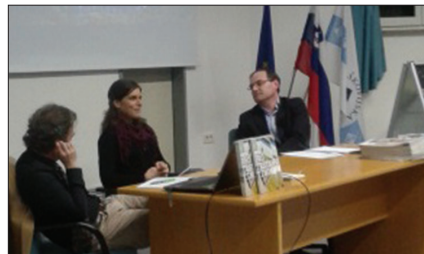
Sandro Quaglia

Večer pod Čavnom

Formula za preboj: samozavest iz korenin

Na dveh civilnodružbenih prireditvah v Vipavi je bilo o slovenski družbi izrečenih veliko kritičnih besed, slišati pa je bilo tudi več idej, kako priti ven iz moralne in gospodarske krize. Na prvem večeru, ki ga je organiziralo Združenje za vrednote slovenske osamosvojitve, na predavanju raziskovalca arhivov Romana Leljaka, je tekla beseda o delovanju komunistične tajne službe Udbe na Primorskem. Udba je delovala na obeh straneh meje in novačila sodelavce tudi med Italijani, je povedal Leljak in navedel več imen. Kot največji zločin v zgodovini je označil pokol v Hudi jami, kjer je zaradi lakote, žeje, zadrževanja in strelav umrlo 3000 ljudi, med njimi desetina žensk in deklet. "Ne razumem, zakaj jih ne pokopljemo? Zakaj jih država pušča razpadati v plastičnih zabojčkih", se je spraševal Leljak. Omenil je tudi Novogoričana Benjamina Žižmonda (1924-2011), ki ga kriminalisti kljub ovadbi in trem pričevanjem, da je poveljeval ubojem, niso nikoli zaslišali.

Sledilo je omizje na škofijski gimnaziji, XIV. večer pod Čavnom. Predstavili so dosežke slovenske skupnosti v Argentini, ki slovenstvo in krščanstvo ohranja že v četrti generaciji. Iz te male skupnosti, ki je leta 1947 štela 6000 ljudi, smo dobili veliko pomembnih ljudi, če omenimo samo

misijonarja Pedra Opeko, kardinala Franca Rodeta in predsednika vlade Andreja Bajuka. Kako jim je to uspelo, so opisovali in komentirali gostje omizja. Ohranjanje izročila, tradicije, vere in zgodovine pomaga k samozavesti, je bilo večkrat rečeno. Na ozadju omizja pa se je zasvetil napis: "Čaven je naša sveta gora. Tako kot Triglav. Je simbol tradicije in obstoja naših klenih rodov, ki stoletja vztrajajo na tem prepisnem delu Alp. Zaradi burje, pa

tudi zgodovinskih viharjev, ki so šli skozi dolino. Pod Čavnom živijo ponosni ljudje". Novinarica, prevajalka in pravničarka Urška Makovec, ki je dve leti živela med slovenskimi rojaki v Buenos Airesu, je poudarila, da se Slovenci premalo zavedamo, da živimo v središču svetovnega dogajanja. Čutimo se utesnjeni in obdajajo nas temne misli, po drugi strani pa mnogi razumniki v našem narodu vidijo velik potencial in napovedujejo spremembe. Direktor Družine Tone Rode, ki se je rodil v Buenos Airesu, je opozoril, da ne gre preveč ločevati slovenske skupnosti iz Argentine od drugih Slovencev. Dosežki so skupni, saj so Slovenci povsod po svetu del istega naroda, je rekel. Ključ do uspeha v Argentini vidi Rode v skrbi za skupnost in zastojnem delu posameznikov za skupno dobro. "Ne smemo čakati na rešitev od zgoraj. Vsak pri sebi lahko kaj naredi. V zadnjih letih se precej premika na področju civilne družbe", je bil optimističen Rode. Makovec pa je končala z besedami: "Odgovornost je moja".

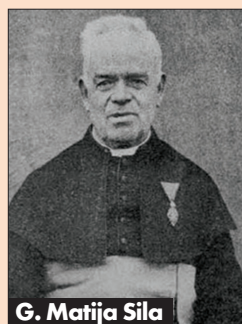
Tino Mamić

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (93)

Mariza Perat

Cerkev Marije Vnebovzete na Repentabru

Ob cerkvi na Tabru je bilo pokopališče, ki so ga uporabljali do začetka 19. stol. Verniki tabrske kaplanije pa so do matrne župnije v Tomaju imeli precej obveznosti, ki so sčasoma postale kar težke, in so si zato prizadevali, da bi kaplanija postala samostojna župnija. Njihova prizadevanja niso bila zaman in 24. avgusta 1856 je tako bila ustanovljena samostojna župnija, h kateri so spadale vasi Dol, Repen, Voglje in Vrhovlje. Novi župniki so nadedli ime Repentabor, torej ime, sestavljeno iz besed Repen in Tabor, ki sta tako zaobjeli celoten okraj oziroma občino. Glede le-te v publikaciji *Življenjski utrip Repentabra skozi čas* iz leta 2006 beremo zanimiv sestavek, ki so ga leta 1819 Katastrski zapiski občine Veliki Repen (Repen) objavili o takojšnjih prebivalcih:

G. Matija Sila

"Po morali, skromnosti in družabnosti se ti prebivalci razlikujejo od vseh okoliških občin. Radi se potrudijo za dobro svojih bližnjih in jim pomagajo v meri, ki jo omogočajo njihove finance. Njihov način življenja je zelo omejen in živijo zmerno, so marljivi, radi imajo napor in so sovražniki sporov. Za toliko odlik je zaslužen nadzor kuratorov, ki z zgledom svojega življenja učijo strpnosti v vdanosti naporom in nesrečam tega življenja". (Državni arhiv v Trstu)

Za prvega repentabrskega župnika je bil imenovan g. Franc Černe (1822-1902), doma iz Tomaja. Re-

šolal se je v Trstu in v Gorici, kjer je študiral bogoslovje v takratnem Velikem semenišču. Tu je prišel v stik z zgodovinarjem in jezikoslovcem Štefanom Kocijančičem (1818-1883). Njemu je v semenišču bilo zaupano tudi vodstvo knjižnice, ki jo je z veliko ljubeznijo vodil do smrti. Na mladega Matijo je učeni profesor Kocijančič imel velik vpliv in morda se je g. Matija tudi pri njem navzel veselja do raziskovanja domače zgodovine.

Gospod Matija je bil posvečen v duhovnika leta 1863. Služboval je v Dekaniji, na Opčinah in pri Sv. Jakobu v Trstu, leta 1881 pa je postal župnik na Repentabru. Tu je deloval do leta 1894, ko je bil imenovan za župnika in dekana v Tomaju. Tomaj je namreč že leta 1864 postal sedež dekanije. Prvi dekan je bil tu g. Anton Ukmar (1796-1877).

Sploh pa je Tomaj že od nekdaj imel pomembno mesto v domači cerkveni zgodovini. V ta okvir sodi tudi ustanovitev samostana Šolskih sester,

ki so v Tomaj prišle leta 1898. Upokojeni dekan g. Urban Gollmayer (1820-1905), sorodnik goriškega kneznadškofa Andreja Gollmayerja (1797-1883), je namreč na griču Tabor dal zgraditi samostan z namenom, da bi v njem sestre odprle šolo za deklice. Gospod Gollmayer se je namreč zavedal, da bodo te deklice pozneje kot žene in matere imele v rokah vzgojo svojih otrok in torej vzgojo mladega rodu. Sloves šole se je kmalu razširil po vsem Krasu, tako da so gojenke prihajale tudi iz drugih vasi. Leta 1908 so sestre v Tomaju odprle še gospodinjsko šolo, ki je prav tako bila neprecenljive vrednosti za pouk in vzgojo deklet.

Med prvo svetovno vojno je bila v samostanu nastanjena vojaška bolnišnica in takrat so sestre stregle ranjenim vojakom. Po vojni je vzgojno delo sester spet zaživelo, dokler ni bil 15. septembra 1947 tudi Tomaj priključen Jugoslaviji. Takrat je Vodstvo zavoda skupaj s sestrami učiteljicami odšlo. Tomajsko župnišče je slovelo po bogati knjižnici. Uredil jo je župnik in poznejši tomajski dekan msgr. Albin Kjuder. Knjižnica je danes v semenišču v Vipavi.

/ dalje

Dragoceni ustni zapisi v narečju "Biside ta-na traku" tudi na CD

Leta 2009 je kulturno združenje Muzej ljudi Rezije izdalo knjigo *Biside ta-na traku/Le parole su nastro/Besede na traku - Biside anu imprēsti od naših tih starih/Besede in predmeti naših starih/Testimonianze orali e materiali della vita di un tempo in Val Resia*. Ta publikacija, za katero lahko rečemo, da je nekakšen prvi katalog etnografskih predmetov, ki jih je združenje zbralo, vsebuje tudi veliko jezikovnih zapisov v rezijanskem narečju, ki so nastali ob koncu prejšnjega stoletja ob intervjujih s številnimi Rezijani, že takrat v visoki starosti, in ki jih je v tedenski oddaji *Ta rozajanski glas* predvajal Rai-Radio Trst A. Kot razlaga prof. Roberto Dapit v uvodu v knjigo, močna navezanost na lasten jezik, s

katerim so Rezijani tesno povezani, se v knjigi odraža prav s pomočjo dragocenih ustnih zapisov. In to jasno potrjuje pre-

pričanje, da določeno materialno kulturo lahko ohranimo le v takem kontekstu, kjer dobi vsak

Med osumljenimi korupcije tudi generalni državni tožilec Zvonko Fišer

V Ljubljani bo spomenik žrtvam vseh vojn v Sloveniji

V Sloveniji so družbene, gospodarske in zlasti politične razmere slabe, čeprav sedanja oblast te ugotovitvi ogorčeno ugovarja. Premier Miro Cerar pogosto nastopa na nacionalnih medijih, to je na Radiu in TV Slovenija, pa tudi na največji komercialni TV postaji, ter se opredeljuje do najpomembnejših vprašanj v državi. Kaže, da poskuša postati vrhovna avtoriteta, najbolj zato, da bi se vlada obdržala na oblasti celoten predviden mandat. Za doseg tega cilja uporablja tudi zvijačnost in premetenost, orodji in metodi, ki sta dovoljeni tudi v demokraciji. Miro Cerar namreč pogosto taktično popušča koalicijskima partnericama v vladi, najbolj še nepredvidljivemu Karlu Erjavcu, predsedniku Demokratične stranke upokojencev in zunanjemu ministru. Ta namreč predsednika vlade rad postavlja pred dileme in izvršena dejstva. Zaradi ustvarjanja vtisa o enotnosti in strnjivosti vlade zagovarja premier delovanje vseh ministrov v vladi in pri-

va njihove še tako očitne napake ali pomanjkljivosti. To velja tudi za delovanje koalicijskih privrženecv na vseh ključnih položajih v državi. Zaradi tega v vladi ostaja Goran Klemenčič, zdaj pravosodni minister. Vse bolj pa se zdi, da bo kljub sumu korupcije na položaju

neega človeka, in to bodisi v izvršilni, zakonodajni ali sodni veji oblasti, pa v političnih in celo v negospodarskih organizacijah, vse z namenom pridobiti si materialno ali nematerialno korist, ki ni pravno utemeljena.

Komisija za preprečevanje korupcije generalnega državnega tožilca Zvonka Fišerja in nekdanjega pravosodnega ministra Aleša Zalarja sumi korupcije zato, ker naj bi nezakonito zaposlila Boštjana Škrleca na delovno mesto generalnega direktorja Vrhovnega državnega tožilstva Republike Slovenije. Oba sum korupcije odločno zavračata in izjavljata, da bosta zoper komisijo za preprečevanje korupcije, to je dejansko zoper državo, začela sodni postopek. Provladni mediji o zadevi molčijo ali pa oboja osumljenca podpirajo, državni tožilci Zvonka Fišerja podpirajo v njegovih stališčih, civilnodružbena organizacija Zbor za republiko pa zahteva, da Zvonko Fišer nemudoma odstopi s položaja generalnega državnega tožilca. Pomenljivo je, da so tožilci sočasno s primerom Fišer, Zalar začeli preverjati izvor premoženja že pokojnega Jožeta Zagožna, enega od ob-

toženih v zadevi Patria, ter ponovno tudi domnevno nezakoniti izvor premoženja Janeza Janše in njegovih svojcev. Predsednik SDS ponavlja, da je izvor svojega premoženja že večkrat dokazal, tudi na javni seji državnega zbora, a nič ne pomaga, je dejal na srečanju s časnikarji. Javna občila so zoper njega začela novo kampanjo obtožb in blatenja, pa laži nekaj časnikark oziroma časnikarjev. Zgodilo se je namreč, da so ti v parlamentu videli Janeza Janšo in tudi govorili z njim, ki se je udeleževal seje, potem pa so brez občutka sramu poročali, "da se predsednik največje opozicijske stranke ne udeležuje zasedanj parlamenta, čeprav so ga zato spustili iz zapora". Skoraj vse, kar obravnavamo v današnjem prispevku, se dogaja v ožjih družbenih skupinah, resničnih ali pa v samozvanih elitah, ob skoraj popolni brezbrzičnosti tako imenovanih navadnih ljudi. Nekaj večjega zanimanja je sicer vzbudila, kot smo že poročali v prejšnji številki, skorajšnja 70. obletnica konca druge svetovne vojne, ki sta jo tako revolucionarni kot tudi protipartizanski tabor že začela praznovati. Prvo pravno dejanje je bilo v Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu, priredili pa so ga dijak tamkajšnje Škofijske klasične gimnazije. "Bilo je prav na kraju, kjer so po osvoboditvi revolucionarni krvniki odbirali ljudi in jih pošiljali na morišča", je pod fotografijo srečanja zapisal časnik Dnevnik. Na vprašanje predsednika Republike Boruta Pahorja, ki je vodil srečanje, ali Zveza združenj borcev obžaluje, da se je v času osvoboditve zgodilo revolucionarno nasilje, je generalni sekretar zveze Mitja Klavora odvrnil, "da Zveza združenj borcev vse zločine, nepravilnosti in poboje obžaluje". Peter Sušnik, predsednik Nove slovenske zaveze, pa je na ustrezno vprašanje Boruta

Pahorja dejal, "da je bila domobranska prisega okupatorju, ki je bila izsiljena, eno najtemnejših dejanj. To je bila prisega tuji ideologiji. Obžalujemo pa, da leta 1941 ni prišlo do poenotenja slovenskega odpora".

Predsednik Slovenije Borut Pahor je v predsedniški palači najvišjim predstavnikom oblasti in nekaterim ministrom predstavil maketo spomenika žrtvam vseh vojn v Sloveniji, ki ga bodo kmalu postavili na Kongresnem trgu, v središču Ljubljane. Na njem bo zapisan verz pesnika Otona Zupanciča: *Domovina je ena, nam vsem dodeljena, in eno življenje in ena smrt*. Toda oglasili so se kritični posamezniki, ki opozarjajo, da bi morali pred gradnjo spomenika doseči soglasje o polpretekli zgodovini, in s tem tudi spravo pri nas. Drugače bo sredi Ljubljane nastal beton brez vsebine, le nekakšno odlagalništvo za vence in priziganje svečk.

In še novica iz nam bližnjih krajev. V novi številki SOČasnika, glasila Posoškega razvojnega centra, ki obsega občine Tolmin, Kobarij in Bovec, so uvedli novo rubriko z imenom *Spomin na veliko vojno*. V njej bodo objavljali ugotovitve izvedencev in tudi spomine ter druge vire iz domačih virov o prvi svetovni vojni, posebej pa še o soški fronti. Navajamo, da je bila dolina Soče v letih od 1915 do 1917 del soške fronte, na kateri je potekalo 12 soških bitk. Tu so se bojevali, trpeli in umirali fantje in moške številnih narodov. Zdej na območju spopadov, vojne in mnogih smrti poteka *Pot miru*. V prvem prispevku, objavljenem v omenjeni novi rubriki SOČasnika, je magister Tadej Koren zapisal, "da je na soški fronti, ki se je začela z boji 23. junija leta 1915 in se končala oktobra 1917, umrlo okrog 300.000 vojakov".

Martjan Drobež

Dr. Zvonko Fišer

ostal tudi generalni državni tožilec Zvonko Fišer. Ta je postal poseben in edini primer najvišjega predstavnika tožilstva v kaki evropski državi, ki je osumljen korupcije, pa noče odstopiti s svojega položaja. Navajam, da pojem korupcije po neki definiciji izhaja iz latinske besede *corruptus* in pomeni pokvarje-

zem Uniona (in njene hčerinske firme Fructala). Drugi konkurent za prevzem ljubljanske pivovarne je bil belgijski Interbrew. Takrat je štiri leta trajajočo "pivovarsko vojno" močno pogojevala politika: da bi Unione le prešla v roke laškega pivovarja, je v prvo vrsto stopila politika, pa tudi vplivni člani Foruma 21. Takrat je nastala skovanka "nacionalni interes", teorija o koristnosti domačega lastništva, ki se je v le nekaj letih izkazala kot smrtonosni virus. Pa ne zaradi tega, ker bi bilo domače lastništvo samo po sebi slabo. Ne, slabi so bili tisti, ki so se razglašali za nosilce nacionalnega interesa. Do leta 2005 je Pivovarna Laško razširila svoje lovke še na medijsko prizorišče (Delo in Večer) ter tako dobila pomembno orodje za oblikovanje javnega mnenja. Zadnja od teh potez je bil odkup 25-odstotnega

v letu 2008. Šrot je bil na čelu lastniške verige, ki je od družinskega podjetja Atka prima vodila preko podjetij Kolonel, Center naložbe in Infond holding do večinskega deleža (52 odstotkov) v Pivovarni Laško. Šrotovo lastništvo je ostalo dalj časa prikrito in je na dan prišlo šele, ko se je ladja potapljala. Način financiranja prevzema je bil enak kot pri vseh drugih prevzemih v Sloveniji, ki so se dogajali v tem obdobju. Prevzemnik (v tem primeru Šrot) ni imel lastnih finančnih virov, zato je bančne kredite (vredne več desetini ali celo stotin milijonov evrov) zavaroval z delnicami podjetja, ki ga je odkupoval. Obroke dolgov so "menedžerji brez facka" odplačevali iz finančnih tokov do tedaj uspešnih podjetij: firme so tako izčrpavali in jih pripeljali do insolventnosti. Gre dejansko za ekonomsko nevdzržen način poslovanja, ki pa je bil v Sloveniji zelo razširjen in je povzročil 5 milijard evrov veliko luknjo v bančnem sistemu.

To je bilo tudi v primeru Pivovarne Laško. Šrot je prevzem podjetja izpeljal po firmi Infond holding, sredstva za odplačevanje dragih prevzemskih kreditov pa sta iz hčerinskih firm črpala prav Infond holdinga in njegov 100-odstotni lastnik Center naložbe. V tabeli, ki jo objavljamo, dobite natančen vpogled v razdejanje, ki ga je prineslo tovrstno izčrpavanje. Za zadovoljitev Šrotovih lastniških muh in poplačevanje bančnih dolgov je bilo iz Radenske počrpanih 43,4 milijona evrov, iz Uniona 48 milijonov evrov, iz Dela 7 milijonov evrov, iz Fructala 10 milijonov evrov in iz Laškega 8,3 milijona evrov. Skupni znesek tega izčrpavanja

znaša 117 milijonov evrov. Njegovi učinki? Ves sektor industrije pijskega v Sloveniji je zaradi tega klesnil in bil dalj časa na robu insolventnosti in celo že preko njega (a ga je država umetno ohranjala pri življenju). Da boste bolje razumeli učinke Šrotove uničujoče strategije, je zanimivo pogledati drugo tabelo, kjer prinašamo podatke za vse hčerinske firme v ob-

propadu Boška Šrota (2009) so namreč večinski lastniški deleži prevzele banke upnice. Banke pa čisto zdravorazumsko ne morejo biti lastniki: njihova vloga je drugačna. Lastniški deleži bank upnic so bili v Laškem anomalija, ki bi se morala rešiti takoj po Šrotovem padcu, a se je vlekla do danes. In končno se je našel kupec. To, da gre za tujsca, je v takih okoliščinah logično. V tem trenutku ni na trgu takih slovenskih kupcev, ki bi si lahko privoščili to investicijo: Heineken je za delnico plačal 25,56 evrov. Celotna kupnina, ko bo nizozemski pivovar prevzel 100-odstotni delež Laškega (trenutno je prevzel 51,11 odstotkov) bo znašala 225 milijonov evrov.

Podatki o poslovanju odvisnih družb v času menedžerskega prevzema (v evrih)

Skupina Union (njen del je bil tudi Fructal)

	2007	2008	2009
Čisti dobiček	21.188.603	5.820.587	-51.645.016
Čisti denarni tok	35.283.470	18.822.852	-39.120.762
Kapital	194.112.167	132.477.907	78.424.313

Družba Radenska d.d.

	2007	2008	2009
Čisti dobiček	25.367.571	4.872.959	-36.833.222
Čisti denarni tok	28.823.611	8.009.730	-33.509.004
Kapital	130.418.518	121.157.626	83.758.794

Družba Delo d.d.

	2007	2008	2009
Čisti dobiček	1.809.248	4.616.531	-11.522.245
Čisti denarni tok	4.933.776	7.276.014	-8.675.049
Kapital	24.300.047	27.980.341	15.665.385

Vir: Letno poročilo 2009, Skupina Pivovarna Laško

neskončno število takih kupcev, ki bi si lahko privoščili to investicijo: Heineken je za delnico plačal 25,56 evrov. Celotna kupnina, ko bo nizozemski pivovar prevzel 100-odstotni delež Laškega (trenutno je prevzel 51,11 odstotkov) bo znašala 225 milijonov evrov.

Neskončno število takih kupcev

Zaradi vseh števil, ki smo jih našli v teh vrsticah, je bila prodaja Laškega nujsa. V nasprotnem primeru bi slovenska pivovarska industrija izumrla. S prodajo pa se je na tudi simbolični ravni presekal eden od številnih gardskih vzlovov, ki jih je v zadnjih dvajsetih letih ustvarila strategija nacionalnega interesa. Propad Pivovarne Laško je nastal po enaki gospodarski logiki in po istih postopkih, ki so pokopali številne druge velikane: SCT (Ivan Zidar), Primorje (Dušan Črnigoi), Vegrad (Hilda Tovšak), ACH (Herman Rigelnik), Probanka (Romana Pajenk), Perutnina Ptuj (Roman Glaser), Merkur (Bine Kordež), Istrabenz (Igor Bavčar), Trimo (Tatjana Fink). Tukaj je samo nekaj najbolj znanih imen, ki so povzročila večmiliardno škodo v Sloveniji. Je torej jasno, zakaj "hvala Bogu za to prodajo"?

Andrej Černič

Pivovarna Laško v roke Heinekenu

Hvala Bogu za to prodajo!

Nad Pivovarno Laško je zasiljala rdeča zvezda. Ne, tokrat ne gre za nobeno ideološko vojno, niti za oživljanje jugonostalgije. Tokrat gre za rdečo zvezdo, ki jo mnogi zagreti levičarji (celo sovražijo. Nemo goče ... je mogoče! Slovenski pivovarji so dobili nove lastnike, nizozemskega velikana Heinekena. Popularno pivo ima, kot je vsem znano, v svojem logotipu rdečo zvezdo. In to je v prejšnjem tednu v Sloveniji sprožilo precejšen preplah v javnosti. In veliko je bilo negativnih komentarjev nekako v smislu: pa kako so lahko s to prodajo izdali slovenski narod. Prodaja ali stečaj? Drži, da je Laško ena od najbolj prepoznavnih slovenskih blagovnih znamk. Drži tudi, da je Unione po prepoznavnosti zelo visoko. Drži dalje, da sta proizvajalki piva visoko donosni in da sta malodane neusahljiva vira prihodkov v svojem segmentu poslovanja. Skratka, gre za del slovenske narodne dediščine. Da, strinjam se s to trditvijo. Kljub temu pa: hvala Bogu za to prodajo! K taki ugotovitvi silijo konkretne številke, ki edine določajo gospodarske dinamike. Argument, da dveh pivovarjav Sloveniji in pomemben dokaz narodove podjetniške sposobnosti ne drži (več). Pivovarna Laško je zadnjih 15 let postala simbol povzpetske ideologije povprečnega slovenskega menedžerja. Postala je opustošeno polje škodljivega gospodarskega inženiringa. Če je ne bi prodali, bi šla v stečaj. Konec lanskega leta je bilo v skupini Laško samo finančnega dolga (to je v glavnem dolg do bank, ne upošteva se obveznosti do dobaviteljev) za 215 milijonov evrov, družbenega kapitala je bilo skoraj štirikrat manj (62 mi-

lijonov evrov). Lani je skupina Laško prvič po več letih poslovala z dobičkom (dobre 3 milijone evrov), v letih pred tem (2013 in 2012) pa je bila izguba okoli 30 milijonov evrov. Skratka, prodaja in novi delničarji ali izumrtje. V tako finančno razsulo so Pivovarno Laško pripeljali njeni dosedanje lastniki in upravljalci, vsi so "čisti" Slovenci in vsi so bili zastopniki nacionalnega interesa. Šlo je za neskončne zgodbe finančnega izčrpavanja, močno tveganih gospodarskih spekulacij in neumnih potez, izpeljanih po političnem ključu. Boško Šrot je pri tem morda samo najbolj znano ime zgodbe o Pivovarni. Turnškovo ustvarjanje monopola

Megalomansko Pivovarno Laško

Priznane terjatve (v evrih) podjetjem skupine Pivovarna Laško v stečajnih postopkih Infond holdinga in Centra naložb, nekaj obvladujočih družb skupine Pivovarna Laško

	Infond holding	Center naložbe	Skupaj
Radenska	17.062.078	26.414.066	43.476.144
Union	28.107.482	19.991.859	48.099.341
Delo	6.771.147	547.784	7.318.931
Fructal	3.338.504	6.827.167	10.165.671
Laško	1.892.319	6.487.493	8.379.812
Skupaj	57.171.530	60.268.369	117.439.899

Vir: Seznam preizkušnih terjatev podjetij Infond holding - v stečaju in Center naložbe - v stečaju

si je zamislil njen dolgoletni direktor Tone Turnšek, ki je hotel pod svoj nadzor prevzeti celotno industrijo pijače. Sanjal je o tem, da bo pod "svojo streho" spravil Laško, Union, Fructal in Radensko. To je bil monopol na področju pijač v Sloveniji. Načrt je Turnšku uspel, a pri tem podvigu je ostalo veliko prstnih odtisov politike in precej več okostnjakov v omarah. Spomnimo, da je bil Turnšek med ustanovnimi člani Kučanovega Foruma 21. Leta 2000 je Turnšek prevzel Radensko. Leta 2001 se je začela dolgotrajna "pivovarska vojna" za prev-

delež Mercatorja od države v času prve vlade Janeza Janše. V tem obdobju je bilo Laško močan politični igralec, ki je zaradi svoje strateške moči postal tarča vsakokratnih političnih interesov posameznih vlad, ki so na oblasti.

Šrotova požrešnost

Leta 2005 je vjajeti Pivovarne Laško od Toneta Turnška prevzel Boško Šrot, eden od Turnškovih bližnjih sodelavcev. Šlo je za "mehke prehod", za predajo štafete palice. In Šrot je začel (teško je verjeti, da brez Turnškovega vedenja) snovati "veliki prevzem" Pivovarne Laško, ki je bil sklenjen

Srečanje gledaliških skupin Severne Primorske

Za najboljšo predstavo je bila razglašena uprizoritev Beneškega gledališča

Kot narekuje že čvrsto zakoninjenava, se *Nedeljska gledališka srečanja*, abonmajski niz ljubiteljskih gledaliških predstav v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica, vsako leto končujejo s podelitvijo priznanj Srečanja gledaliških skupin Severne Primorske, segmenta Linhartovega srečanja 2015, vsedravnega tekmovanja ljubiteljskih gledaliških skupin iz Slovenije in zamejstva. Ta se navadno sklene v jeseni v Postojni s podelitvijo matičkov najboljšim izvajalcem oz. predstav, ki se bodo uvrstili v finalni tekmovalni del. Na tem so se predlansko leto vrste nagrad veselili

števerjanski igralci za predstavo *Umor v vili Rourg* v režiji Franka Žerjela, leta 2004 pa štandredski dramski odsek za predstavo *Stara garda* v režiji Jožeta Hrovata. Srečanje gledaliških skupin Severne Primorske, ki ga prireja Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, Območne izpostave Nova Gorica, Ajdovščina, Idrija in Tolmin, je imel slovesen epilog v nedeljo, 19. aprila 2015, popoldne, ko je vodja Območne izpostave JSKD Nova Gorica Maja Bratec Jerman ob pomoči Gorazda Jakominija, že tretje leto selektorja tega srečanja, izročila priznanja, ob napovedovanju mladega igralca Nejca Cijana Garlattija, le-

tos prvič člana SNG Nova Gorica, ki je tudi sam izšel iz ljubiteljskih gledaliških vrst. Gledalci, ki so kot vedno popolnoma napolnili dvorano, so si ogledali komedijo Thomasa Roberta *8 žensk* v izvedbi Beneškega gledališča Špeter in režiji Danijela Malalana, nekdanjega člana SSG Trst. Selektor območnega srečanja, dramski igralec Gorazd Jakomini, član SNG Nova Gorica, jo je izbral kot najboljšo predstavu v celoti Srečanja gledaliških skupin Severne Primorske 2015. Letošnjega srečanja Severne Primorske se je udeležilo enajst gledaliških skupin: Dramska družina SKPD F. B. Sedej Štever-

jan (T. M. Plautus *Aulularia*, režija Franko Žerjav, mentorstvo Jasmin Kovic); dramski odsek PD Štandrez (N. Manzari *Mrtvi ne plačujejo davkov*, Jože Hrovat, Božidar Tabaj); Dramska skupina KUD Zarja, Bilje (R. Thomas *8 žensk*, Ana Facchini); Društvo kot v pravljici (J. Korečič, *Gospodična Špinačka*, Jana Korečič); Gledališko društvo Kontrada Kanal (E. Kishon, M. Kenda *Rodil se je očka*, Severin Drekonja); Gledališka skupina Globočak Kambreško (R. Cossa *Nona*, Ana Facchini); Igralsko društvo amaterska skupina Neblo – IDAS (V. Moderndorfer *Štirje letni časi*, Halo P. I. Z. Z. A. Ana Facchini, Gabrijela Kodermac); KD Slavec Solkan, Gledališka skupina "Face" (M. Vodopivec *Čakal-nica*, Milan. Vodopivec), ista skupina je sodelovala tudi s predstavo M. Vilharja *Poštena pupa ali Na pupa, ku se toka* (pripr. Katarina Vuga, režija Zofija Nanut, mentorstvo Milan Vodopivec); KUD Igralska skupina Drežnica (R. Dolenc *Magdalena*, režija Rina Berginc, mentorstvo Jaša Jamnik); Beneško gledališče Špeter (R. Thomas *8 žensk*, Danijel Malalan), ki je, kot že povedano, letošnji glavni zmagovalnik. Spominimo naj, da je to skupino dolga leta z veliko ljubeznijo do Beneških Slovencev uspešno vodil letos prerano umrli režiser Marjan Bevk. Po natančnem ogledu vseh teh predstav se je selektor Jakomini odločil, da nagrade prejmejo: **za glavno moško vlogo** dva igralca ex aequo, **Egon Miklavčič** za upodobitev Leopolda Ciglerja v

predst. *Štirje letni časi*, Halo P. I. Z. Z. A. in **Martin Gerbec** za upod. Adama Koširja v predst. *Rodil se je očka*; **za stransko žensko vlogo Ilaria Bergnach** za upod. Stafile, Evklionove služkinje v predst. *Aulularia*; **za glavno žensko vlogo Zofija Nanut** za upod. Tinice v predst. *Poštena pupa ali Na pupa, ku se toka*. Posebna nagrada je šla KUD Igralski skupini Drežnica za ansambelsko igro in iskrenost uprizoritve spevoigre *Magdalena* avtorice Rafeale Do-

Michele Qualizza. V sočnosti benečanskega narečja se je izrisalo to, da vsaka izmed njih ima kaj skupnega s tem moškim: ena je žena, dve sta njegovi hčerki, druga "governanta", pa še tašča, svakinja, sestra, služkinja. Vsaka od njih z lažmi nekaj prikriva drugim in jim ne zaupa. Kaj je vsaka zakrivila, pa se kot v najboljših komedijah razkrije ob koncu ... Selektor Gorazd Jakomini je v kratkem nagovoru zapomni v občinstvu, da je imel pri izbiri nagra-

jenecv tudi letos težko nalogo, saj je v tem delu Primorske nastalo kar nekaj izjemno dobrih predstav in igralskih kreacij. Ob svojih odločitvah je podal kratko razlago. O mladi igralki Ilarii Bergnach, članici Dramske družine iz Števerjana, je npr. povedal, da čeprav je imela majhno vlogo, jo je s svojo neverjetno igralsko prezenco znala nadgraditi in z njo pritegniti gledalčevo pozornost nase; nanj je naredila izjemem vtis. Zaželel ji je, naj to pot nadaljuje tudi z oblikovanjem večjih vlog.

Ilaria Bergnach

Ob predstavi *8 žensk* Beneškega gledališča pa je opomnil, da so vsa narečja slovenskega jezika veliko bogastvo. "Zelo sem vesel in ponosen, da bo njihovo narečje danes s predstavo *8 žensk* govoreno na odru SNG Nova Gorica", je dejal. Gledalcem je zaželel, da bi ob njej uživali, kot je užival sam. In res so uživali, čeprav niso morda razumeli prav vsega besedila. Vsem nagrajencem, ki so v izoblikovanju vlog in uprizoritve vložili veliko truda, poštvovalnih ur vaj, pa tudi veselja do gledališkega ustvarjanja, iskreno čestitamo vsi, ki radi spremljamo njihovo prizadevno delo, in jim želimo, da bi se še tako navdušeno ukvarjali z očarljivo odrsko umetnostjo.

Iva Koršič

Andrej Vončina

RECEPTI

V tem povelikonočnem času predlagam tole zelo okusno jed, ki ima seveda na Poljskem veliko različic, vse pa so odličnega okusa. Mi bomo ponovno naredili zadevo nekoliko po svoje, zato prosim morebitne poljske bralce, da ne zamarijo. Zelo dobri so poljski goveji zvitki tudi z gobami in drugo zelenjavo, zato bomo malo kombinirali, tako da ne bodo ravno po izvornem receptu. Kot pogosto velja, je ta jed veliko boljša dan potem.

SESTAVINE:

700 g tankih govejih zrezkov
2 žlici ali več zrnat gorčice (imamo več različic - od bolj sladke, do običajno močnejše in zelo pikantne - vzemite tisto, ki vam najbolj ustreza) - namesto gorčice lahko damo hren, lahko tudi oboje
200 g ali več prekaljene šunke ali drugega podobnega mesa, ki ga je ob Veliki noči precej vrst na voljo
200 g na tanke rezine narezanih kislih kumaric
200 g na tanke rezine narezane čebule
500 ml goveje jušne osnove (lahko je tudi piščančja ali kokošja jušna osnova)
2 debeli rezini masla
3 žlice oljčnega olja
2 žlici namenske moke ali maizene
4 žlice suhega belega vina
1 žlica paradižnikovega koncentrata
100 g ali več gob v slanici ali vloženi gob, a ne v kislu - dobimo tudi vložene v limoninemu soku, lahko pa tudi vzamemo posušene jurčke in jih pred uporabo pol ure pustimo v vodi ali mleku nekaj žlic kisle smetane
sesekljan peteršilj
nekaj vložene zelenega popra, ki ga zdrobimo ali sesekljamo
sol in poper (za meso je boljši beli poper)
malo sveže naribanega muškatednega oreščka
zobotrebci ali kuhinjska vrvica

Na vsak zrezek namažemo tanko plast gorčice. Na to plast postavimo šunko, razporedimo kumarice, gobe, čebulo in zeleni poper. Zrezke zvijemo v zvitke in jih pritrdimo z zobotrebci ali vrivico. V ponvi najprej na majhnem ognju stopimo maslo, ki mu nato dodamo oljčno olje,

vse skupaj pa nato močno segrejemo in na hitro popečemo na vseh straneh zvitke. Le-te nato vzamemo iz ponve. Maščobi dodamo moko ali maizeno, na majhnem ognju popražimo, da postane rahlo rjavkasto - na zažgano! Nato dodamo nekaj jušne osnove, vino, koncentrat in sol po okusu. Ko zmes zavre, "kuhljamo" kako minuto. Zvitke zatem damo spet v ponev, jih polijemo z nekaj omake, posodo pokrijemo in na najmanjšem ognju dušimo kakih 45 minut. Po potrebi med kuhanjem dodajamo jušno osnovo. Ob koncu kuhanja popopramo in zvitke vzamemo iz ponve. Omaki dodamo po okusu kisle smetane in muškatednega orešček (če želimo, lahko dodamo tudi druge začimbe, če pa dodajamo zelišča, moramo to storiti že v začetku, ob dodajanju drugih sestavin omaki). Zavitke razporedimo na servirni krožnik in jih posujemo s sesekljanim peteršiljem. Zraven lahko ponudite poljubno prikuho. Bog požegnaj!

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (63)

EKSAKTNOST NAVODIL

Človeško telo je perfektno zgrajeno do vsake malenkosti. Vsi telesni procesi se izvajajo do minimalne potankosti, na sekundo, minuto, tisočinko točno, eksaktno, popolno. Telo mora vzdrževati določeno homeostazo, drugače bi kapituliralo, postalo bi prekislo ali prebazično in bi zaradi tega takoj propadlo. Pomislimo samo na pH krvi, ki mora biti konstanten celo življenje (razhajanja so minimalna 7,35 – 7,45), drugače umremo. Kako lahko dajemo navodila našemu telesu? Kako ga lahko nadzorujemo, kako lahko nadzorujemo vse tiste fiziološke procese, ki niso odvisni od naše volje, recimo bitje srca, živčni sistem...? Obstaja način, s katerim dajemo navodila našemu telesu, in to je hrana.

Hrana nam daje energijo, energija je življenje, brez energije tudi življenja ni. Vendar s hrano lahko telesu dajemo dobra ali pa slaba navodila. Telo lahko z nepravilno prehrano zakisamo in tako mu dajemo napačno navodilo ter sprožimo bolezen. Tudi naša navodila morajo biti natančna, tako natančna, kolikor natančno deluje naše telo. Čim bolj jasna navodila bo prejelo telo, tem bolj jasen in natančen bo njegov odziv. Zavedati se moramo, da človeški zakoni priznavajo napake, zakoni narave pa ne.

Če telesu ob zelenjavni večerji damo točno in jasno navodilo, naj počiva, saj mu ne bo treba zvečer presnavljati hrane, bo telo lahko čez noč dejansko počivalo, se prečiščevalo in krepilo. Tako bo bolj močno in se bo lažje borilo proti boleznim. Zakaj se rakavo obolenje rado ponovi? Po operaciji in uspešnem ciklu kemoterapije se zgodi, da se rak ponovi. Ker smo vztrajali in smo tudi po operaciji dajali telesu napačna navodila, zakisali smo ga, vsak dan po malem z napačno prehrano, in tako hranili bolezen namesto zdravja. Hranili smo raka.

Veliko ljudi pride k meni na kontrolni naturopatski pregled, vprašam jih, ali so sledili naturopatskim nasvetom glede prehrane. Prikimajo, da ja, "bolj ali manj", kar je isto kot nič. Samočnost navodil namreč, ki jih dajemo telesu, steje, takrat bomo resnično dosegli pravi rezultat.

Popoldan in zvečer odsvetujem vse ogljikove hidrate, žita in sladkorje, kar pomeni niti polovico krekerja ali žličko jogurta, popolnoma nič. Skrivnost uspeha pri zdravju je v malenkostih, v doslednosti in v spoštovanju fizioloških procesov - noč je za počitek in razstrupljanje, ne pa za presnovo preobilne večerje! Iščimo zdravje!

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezia Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publitar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publitarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glas. Bralci lahko brezplačno zaprosijo

za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC

Izdajanje našega tiskovnika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tehnik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To število smo poslali v tisk v torek, 21. aprila, ob 14. uri.

Žlahtna briška kapljica (2)

Ah, ta sladka čaša

Brda, pravzaprav tja, kjer se Brda preko doline Idrije (Judrio) že spajajo z beneškimi griči, smo se preselili šele pred kratkim. In med negovanimi, neskončnimi vinogradi smo spoznali, da lahko pomeni vino tudi veliko bogastvo... gromozansko bogastvo in izbrano lepoto. To bogastvo se zliva v urejeno pokrajino z razkošnimi vilami in gradiči in privablja trume turistov, ki se predvsem s severa valijo sem, da bi iz sladkih čaš srkali vino, Mediteran in sonce. Brda, ki jih moj prijatelj ne mara, ker ne mara ošabnosti, pretiranega razkošja in egocentrizma, so že na prvi pogled lepa, pokrajina je polna nežnosti in miline: urejene vile, vinogradi, breskovi nasadi in v ozadju griči. Najlepše je seveda spomlad in jeseni.

V kraj, v katerem sedaj živim, sem se prvič pripeljala ravno nekega zgodnjega jesenskega dne pred dvema letoma. Nežna zelena pokrajina in reka, ki sem jo takrat prvič videla, pred mostom pa privlačen napis Ponte dello schioppettino, Most schioppettino. Schioppettino je vino, seveda, za katerega odšteješ od desetaka navzgor, pred ničkoliko leti pa so ga Slovenci, ki so tu živeli, imenovali pokalica. Schioppettino ali pokalico pridelujejo na zelo omejenem geo-

grafskem prostoru ob zgornjem toku reke Idrije. Potem ga izvažajo v svet, največ v Združene države Amerike in na Dunaj. Pravijo, da je bila nekoč v teh krajih pokalica, tako se v slovenščini, nekako po domače, pravi trti in vinu, avtohtona in skoraj divja sorta, ki je rasla po vseh borjačih in dvo-riščih. Ljubila je suho podnebje in veter, ki je v tej dolini našel svoj dom. Trdijo celo, da je bila odporna proti boleznim kot ostali dve beneški sorti, clinto in in baco'. Ime schioppettino seveda človeka takoj privlači in v vsakomer, že na samem začetku, vzbudi radovednost. Zakaj se ne bi človek ustavljal in natočil vina, katerega ime zveni tako otroško in igrivo. V rešnici gre za sorto črna rebula, ki je pod tem imenom skoraj nepoznana, pokalica pa so jo pozneje imenovali po vsej verjetnosti zaradi jagod, ki imajo tako nežen olupek, da pokajo med prsti. Tako vsaj pripovedujejo krajanje. V nekaterih starejših zapisih pa beremo, da je vino dobilo svojevrstno ime zaradi zgodnje, spontane fermentacije. Le te dandanes ne uporabljajo več. Schioppettino je

suho, nepeneče vino, odločnega okusa, njegov dom je kamen, ki ne najde miru pred vetrom, na meji med Brdi in Benečijo. Tam, kjer je slovenska govorica dejansko že popolnoma izginila, ker sta jo izpodrinili italijanščina in še bolj furlanščina. O tem, da so v domovini pokalice nekoč živeli Slovenci, pa pričajo imena kot Praprotno, Kras, Seuce... In pokalica je bila verjetno nekdanji vinograd, vino revežev, vino,

ki ni bilo najbolj priljubljeno med petičneži ravno zaradi trpklega in nekoliko kislega okusa. Vino, ki si ga pridelal sam doma tako kot Šmarnico, ki je sedaj prepovedana. Potem so trto skoraj popolnoma izkoreninile nove sorte, kot tokaj in refošk... Pripovedujejo, da jo je čisto slučajno rešil veleposestnik iz Čel,

Cialla, in to tedaj, ko se je ohranilo na posameznih borjačih komaj nekaj posameznih primerkov in je pokalici že grozilo izumrtje.

Značilnost Brd, predvsem na italijanski strani, je prefinjen okus, ki spremlja, v gostilnah in na turističnih kmetijah, harmonično podajanje vina in hrane. Tu se vino postreže z mesom, ne z narazkom kot na Krasu. Neprijazno za nas vegetarijance, a privlačno

sikdo rekel, vrag jih pocitraj, bogataše, bom jaz trdila, da je to vendarle lepo. Tistim, ki se proglajajo za abstinence in enačijo vino s pijančenjem, vedno pojasnjam, da je edino tako pitje, kot ga zmorejo brezskrbni petičneži, pravo pitje. To, da imaš čas, da vidiš pokrajino okoli sebe, da vidiš to milino neba in gričev, da čutiš sonce in čutiš čas. In slišiš pesem pozabe in pesem večnosti, ki jo žvrgolijo ptice. To, da imaš v rokah popolnost te čaše in njeno okroglino, ki je na dotik in oko prijetna. Steklo in vino, ki sta od nekdanjih del pokrajine. In dan, ki ne sme biti enak drugim dnevom. Piješ, ker si ujel trenutek, in se ti zazdi, da je to trenutek prave sreče. Piješ, ker nazdravlja prijateljem. Piješ zaradi poletja in zvezdnatih noči. Samo kozarec in nič več. Samo čašo. Zaradi sreče, ne zaradi obupa. Da bi nazdravil svetu, ne da bi bil pijan. Pijanost je pravzaprav poniževanje vina. Iz obupa. In zaradi praznine.

Seveda vino ni samo idilična igra gričev in vinogradov, po katerih se od pomladi do jeseni pobježujejo oblaki in kolesarji. Kdor živi ob vinogradih, ve, kako pomemben je denar. Za tistega, ki vino prideluje in prodaja. Zaradi tega denarja, zaradi hitrega zaslužka in čim večje proizvodnje veljajo tudi tu kruta tržna pravila. In za-

radi teh pravil in interesov so se v zelene griče kot brazgotine zarezale sledi herbicidov. Še sedaj ne razumem, zakaj bi trava, trava z murni in sanjami, pravzaprav škodila trtam. Izkušeni vinogradniki celo trdijo, da posamezne zeli, ki rastejo ob koreninah, vinu dajejo aromo in trtam ne škodijo. A kaj, delati je treba hitro, zaslužiti še hitreje... prodajati na veliko. Vinogradnik ni več kmet, ampak podjetnik, ki leta iz Furlanije v Nemčijo, Avstrijo in Ameriko, trte pa mu obdelujejo plačani uslužbenci. Nekaj teh je domačinov, nekaj jih na delo prihaja iz Slovenije, še največ pa je Poljakov in Romunov. Trt in lepote vinograda bogati posestniki sploh ne poznajo več. In niti ne vedo, kako zopni so oblaki strupene pare, ki se dvigajo ob škropljenju visoko nad pokrajino, pa četudi je mogoče odlično vino pridelati brez vsega tega in na naraven način. Samo nekaj manj ga je zaradi tega in manj denarja.

Ah, ta sladka čaša, kljub vsemu je lepo, ko jo zaslučiš med prsti in se ustnic dotakne vonj po sadju in jagodah. In ni lepšega, ko sreča prijatelja, kot to, da se mu nasmešneš in mu rečeš... saj, če imaš le pet minut časa, sediva in popijva kozarec. Ker je ta sladka čaša največkrat izgovor, da si lahko skupaj, da stežejo besede in da si sproščeno pogledaš v oči. Ta čaša, ki ustavi čas in ima vedno vonj po poletju. In zvezdah nad griči.

/ dalje prihodnjic
Suzi Pertout

Velik uspeh nogometnega kluba iz Trebč

Primorec prvič v promocijski ligi

Lepo zgodbo v naši športni srenji letos pišejo nogometaši Primorca, ki so se v nedeljo, na najlepši način, v objemu svojih zvestih privrženecv na trebenskem igrišču na Griži, dva kroga pred koncem veselili zgodovinskega napredovanja v promocijsko ligo. Športno društvo Primorec je bilo ustanovljeno leta 1966, tako da bo prihodnje leto obhajalo 50-letnico. V pol stoletja pa niso bili še nikoli tako visoko. Pred desetimi leti so se prvič povzpeli v prvo amatersko ligo, letos pa so vzpon nadgradili še z nenadejanim prestopom v promocijsko prvenstvo, po kakovosti dru-

ko učinkoviti in konstantni, da so se neposrednih tekmecev otnesli skorajda mimogrede. Postava je razmeroma mlada, v trebenskem taboru ugotavljajo, da so kakovostni skok ob dozorevanju večletne garniture opravili po prihodu letošnjih okrepitev iz drugih tržaških klubov. V napadalni in duhoviti igri, konkretni in hkrati privlačni za oko, so posebej prihajali do izraza mladi, hitri in skočni napadalci Castrillon, Davanzo, Ruzzier in Ronci, za uspeh pa je seveda zaslužna vsa ekipa, ki se je, kot kaže, dobro obnesla kot kolektiv. Kritike v našem športnem gibanju na račun Primorca se ponavljajo v smislu od nekdanj zelo majhnega števila domačih, slovenskih igralcev, ki jih je bilo tudi letos le za vzorec (brata Carli in Segulin, ki so objektivno igrali malo, ter Rihter in Školnik s slovenske strani meje). Trebenski klub pa je navezadnje eden polnopravnih članov Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, društvo, ki je globoko vraščen v vaško tkivo in računa na

Foto Damj@n

go deželno tekmovanje po elitni ligi. V teh letih prve amaterske lige so sicer že trikrat sodelovali v play-offu za napredovanje, letošnji razplet pa je še enkrat dokazal, da je za preskok v višje nadstopje vedno bolj zasedati prvo mesto – ki jamči neposreden prestop – kot pa iskati srečo v neugodnih majških končnicah.

V letošnji sezoni so Primorčevci nogometaši, reci in piši, delovali kot valjar. Izgubili so vsega samo eno tekmo (proti zdaj tretjevrščeni Sistani), zmagali 19-krat in šestkrat igrali neodločeno. Imajo najboljši napad (62 golov) in najboljšo obrambo (25 prejetih) v C skupini prve kategorije. V spomladanskem delu prvenstva so bili pod taktirko trenerja Roberta Biloslava ta-

zagnano, slovensko ekipo športnih delavcev z marljivim predsednikom Darkom Kraljem na čelu. Zato se naša javnost v vsakem primeru upravičeno veseli dosežka postave, ki je izborila mesto pod soncem v izjemno ugledni kategoriji, v kateri je od slovenskih moštvev (za Krasom in Vesno) samo še Juventina.

Trebenski športni center na Griži, ki ga vzorno urejuje neutrudni Nardo Kralj, starosta naših nogometnih delavcev, je bisserček in je bil zadnja leta predvsem središče za naše mladinske združene ekipe, ki tam igrajo ob nedeljah dopoldne. Odslej ga bomo še bolj obiskovali tudi zaradi kakovostnega nogometa odraslih.

HC

S 3. strani

Prelomnica ...

omet delovanja društev SSO je po Štokovem mnenju predvsem na kulturnem področju, a tudi na športnem. Nikakor ne gre pozabiti na pomen, ki ga organizacije SSO imajo v sklopu sociale in skrbi za starejše, šibkejše, družine v stiski, mladostnike, vzgoje mladostnih in izpopolnjevalne študijske pobude, mladinske organizacije. Pomembna je tudi skrb za območje, zato da bi z njim naši ljudje še naprej upravljali, pa še skrb za medije, založniške hiše, formacijo, pa tudi za gospodarstvo: v tem vidiku so bili za SSO velikega pomena evropski projekti, ki so prinesli v blagajne organizacije prepotrebnega kisika.

“Družbeno gospodarstvo, narodna imovina in poklicne ustanove, ki so po demokratizaciji Slovenije postali skupni, so tri bazična reformna področja, o katerih bi se morali soočiti na nivoju obeh krovnih organizacij. Pri družbenem gospodarstvu, ki se danes naziva z drugačnimi definicijami, a je ostalo v temeljni logiki podobno tistemu, ki je bilo vezano na Jugoslavijo, ni bil nikoli govor o katerikoli reformi. Narodna imovina je ostala trdna v rokah tistih, ki jim je bila zaupana, a katere niso njeni lastniki, saj smo lastniki vsi mi, pripadniki slovenske narodne skupnosti. Skupne ustanove so in morajo ostati skupne, pogovori, odločitve, imenovanja v njihova telesa pa morajo temeljiti na skupnem demokratičnem hotenju”. Kljub temu pa je SSO vsakokrat doslej, ko je bil poklican, da bi pomagal skupni ustanovi v stiski, pozabil na omenjene “pomanjkljivosti” in si na vse načine in na najvišjih ravneh prizadeval za rešitev te ali one krizne situacije.

Štoka je nato spregovoril o nazorskih

razlikah, ki so še prisotne v našem tkivu. Čeprav nas preteklost ne razdvaja kot nekoč, razlikovanja vendarle ostajajo, izhajajo iz zgodovine in se kažejo v različnih pristopih k prizadevanjem za dobrobit slovenske narodne skupnosti. “Stopnja prilagajanja dani situaciji in zahtevam italijanske večine je tisti quid, ki nas ločuje in ki se čisto enostavno po kaže v odnosu do narodnosti, matične države, jezika, narodne zavesti in zavednosti. Tu so različne vizije

Predsednik Drago Štoka nagovarja občinstvo (foto ddp)

razvoja manjšine, ki se uresničujejo v različnih izbirah. SSO in SKGZ sta zato vsebinsko, statutarno in idejno različna”. Možnosti sodelovanja pa še kako ostajajo, “poskusi, da bi z vrha pritiskali in vse spravili v skupno krovno organizacijo, so za zdaj mimo in so se izkazali za neprimerne”. Obenem je SSO imel vedno jasen odnos do Slovenije: “SSO je med vsemi fazami demokratizacije Slovenije stal matični državi vedno ob strani, posegal pri različnih italijanskih institucijah in posameznikih, verjel v večstoleten sen slovenskih ljudi. V potenciali slovenske države in državnosti verjamemo kljub vsemu še danes”, je dejal in poudaril skrb, ki jo SSO ima pri negovanju slovenske specifik, “pa naj živi naš človek v Evropi, Ameriki, Avstraliji ali kjerkoli drugje / ... /”. Štoka je laskavo ocenil južnotirolski model enotne manjšine, ki je zna-

la braniti svoje interese in avtonomijo na vseh področjih. “Drugačne izbire v povojnem obdobju in vključevanje v italijanske stranke so našo skupnost ošibile in ji onemogočile, da bi uresničila tirolski model in predvsem tirolske rezultate, ki jih verjetno naša skupnost ne bo nikoli dosegla”. Zaradi tega pa ne smemo obupati: “Vrata SSO so bila vedno odprta vsem tistim posameznikom in sredinam, ki jim je dobrobit slovenske narodne skupnosti primarna vrednota in ki vrstamejo v subjektiviteto in odklanjajo folklorizacijo”. Štoka je pozitivno ocenil vtilivne uspehe koroških sorojakov, “medtem ko se moramo mi Slovenci v deželi FJK boriti proti nameri negativne reforme, ki hoče delno ali pa povsem uničiti naše tradicionalne občine oz. občinske svete in župane”.

Sklepni del svojega posega je Štoka namenil ugotovitvi, da “sem danes še bolj prepričan o nujnosti avtonomne, svobodnega in demokratičnega delovanja SSO na vseh nivojih, od posameznih članic do skupnih ustanov. Prijetno mi je ob ugotovitvi, da tako italijanska država kot dežela FJK pozitivno gledata na nas, kakor nam dobro de, da je Slovenija do nas objektivna in vedno bolj mati in vedno manj mačeha. Marsikaj neprijetnega smo dali srečno skozi in danes smo tu zato, da ponovno sebi in vsem okrog nas zagotovimo, da ima SSO preveč pri srcu ideal svobode in demokratične zavzetosti, da bi kar tako upognil svoj hrbet in prišel ob svojo pokončnost. Dali smo skozi hude čase povojnih razmer pri nas, v Sloveniji, v Evropi in bomo taki, kljub vsem težavam, ki so in bodo še pred nami, taki, svobodni tudi ostali”.

8. 4. 1945

Bombardiranje Štandreža

Na pobudo štandreškega društva sKultura 2001 je bila na pokopališču v Štandrežu krajša slovesnost v spomin na civilne žrtve druge svetovne vojne. Kot je povedal Damjan Paulin, je Štandrež utrpel dva bombna napada:

štandreških hišah in povzročile številne žrtve in veliko gmotne škode, saj je bilo hudo prizadetih kar nekaj hiš in gospodarskih poslopij. V cerkvi so popokala stekla, šolsko poslopje je bilo poškodovano in župnišče skoraj uničeno. Župnik Artur Zalatel se

Foto DP

prvega 18. marca 1944, drugega pa 8. aprila 1945. Zavezniška letala, ki so izvedla ta napada, so imela v načrtu najprej uničenje letališča na jugu Štandreža, nato pa še onesposobitev železniške postaje na severnem delu vasi. Obe strukturi sta bili strateško pomembni za nemške vojne operacije. Pri obeh posegih pa ameriški piloti niso bili dovolj natančni in granate so padale po

je moral začasno preseliti na Pilošče. Pred natančno 70 leti, ko se je vojna vihra bližala koncu, so se ameriška letala, ki so vzletela s Sardinije 8. aprila 1945, pojavila na nebu nad Štandrežem. Bila je sončna nedelja po Veliki noči in letala so odbijala sončne žarke in bila zato lepo vidna. Ura je bila nekaj pred poldnevom in ljudje so po sveti maši odhajali na svoje domove. Oglasile so se

sirene, toda domačini, ki so bili že vajeni podobnih preletov, se niso niti zatekli v zaklonišča, saj so bili prepričani, da bodo letala odvrгла svoj smrtonosni tovor v oddaljene kraje Nemčije. Toda tokrat je bilo drugače. Granate so začele padati na hiše na severovzhodnem delu vasi, od cerkve proti pokopališču. Življenje je izgubilo dvanajst domačinov, med njimi komaj rojeno dete. Več je bilo tudi ranjenih. To je bila najhujša izguba v drugi svetovni vojni.

Predsednik društva sKultura 2001 Marjan Breščak je prisotnim povedal, da je društvo poskrbelo, da so posmrtni ostanke iz zapuščenih grobov nekaterih umrlih v bombnih napadih zbrali v skupno grobnico, sicer bi se spomin nanje ne ohranil. Večina pa jih je pokopanih v družinskih grobnicah. Po občuteni slovesnosti na pokopališču je bila v domači cerkvi sveta maša za vse žrtve vojnih grozot. Župnik Karel Bolčina je v homiliji poudaril, da smo vsi dolžni ohraniti spomin na žrtve nasilja, ki naj

nam bo tudi v opomin, da se kaj podobnega ne sme več zgoditi. Vsi smo poklicani, da si prizadevamo za mir, še posebno v teh časih, ko se v raznih krajih sveta širijo vojna žarišča in raznovrstna nasilja. Svete maše, ki je bila med tednom, se je udeležilo lepo število domačinov, pevci pa so obogatili bogoslužje.

DP

S 7. strani

Dve predstavi ...

Ordrski krst je kot koprodukcija SNG Nova Gorica in Teatra na konfini doživela v januarju 2014 in je svojo toplo, globoko sporočilnost prevzela male gledalce. Tudi abonenti Goriškega vrtljaka - posebno tisti, ki jim slovenska beseda ne dela večjih preglavic - so lepo spremljali predstavo, v kateri je bilo zaznati tudi nekaj komičnih prebliskov, in ob njej v družbi dveh "starih" duhcev in njunih razmišljanj spoznali, kako dragocene so naše roke. Z njimi delamo, tipamo, ustvarjamo, z božanjem in objemanjem pa izražamo ljubezen do drugega. S premišljeno izbranimi velikimi scenskimi elementi in nežno osvetlitvijo prizorišča (oblikovalec luči Samo Oblokar) zadobi predstava skrivnostno, intimno podobo. Duhca igrivo, tudi z du-

uglašeno glasbo. Režijske niti pa je učinkovito spletel Miha Nemec.

Mali polžki, prvošolci in zadnji letniki vrtljev, so se na Goriškem vrtljaku zadnjič zavrteli, ko je v goste prišla predstava *Od kod si, kruhek?* v izvedbi Gledališča Unikat. Uprizoritev, preprejena s petjem in gla-

sbo, ima značilnosti muzikala za otroke in je na 10. mednarodnem festivalu Three are too many, two not enough v Plovdivu v Bolgariji prejela prvo nagrado občinstva in tretjo nagrado Stichting Oost-Europa Projecten iz Nizozemske. Živahna otroška igra vsebuje tudi nekaj komičnih elementov, ki pritegnejo otrokovo pozornost, in zvedavim ci-

Maja Dekleva Lapajne v predstavi *Od kod si, kruhek?*

hovitimi trenutki, izrisujeta Maja Nemec in kitarist Teo Collori, ki je prispeval z vsebino povsem

cibanom privlačno in jasno razkrije, kako nastane kruhek - od prodajalca, ki prodaja žemljice,

jih popelje do peka, nato v mlin, kjer se meljejo pšenična zrna, pa še do kmeta, ki seje žito. Močno je prisotna v njej še druga poanta, da ima laž kratke noge in da si ne smemo prilastiti tuje lastnine. Avtor teksta je Tomaž Lapajne

Maja Nemec in Teo Collori v predstavi *Roka*

Dekleva, pod režijo in glasbo pa se je podpisal Goran Završnik. Predstava je nastala l. 2000 in je v teh letih doživela že nad tristo ponovitev. Zaradi živahnega podajanja, glasbe, plesnih gibov in duhovitega igralskega nastopa Maje Nemec, ki si je zamislila tudi koreografijo (navadno to vlogo sicer igra Maja Dekleva Lapajne) in Tomaža Lapajmeta Dekleve, ki se spretno preobraža v vse moške like, so mali gledalci predstavo zelo lepo sprejeli in se radi vpletali vanjo, ko sta jih v to povabila igralca. Maja Nemec je razigrano posebila modro, pošteno deklico Ano, ki v žemljici najde zlat prstan; le-ta pa je vzvod za celoten potek predstave. Zadnjih srečanj z Goriškim vrtljakom so se udeležili tudi učenci dvojezične šole iz Špetra, ki so na njem zmeraj zelo dobrodošli.

RAZSTAVE V GRAŠČINI REGGIA DI VENARIA

MOLITI ČLOVEŠKA IZKUŠNJA

Srečanje z božjim
v kulturah sveta

pod pokroviteljstvom

v sodelovanju z

PODI POKROVITELJSTVOM
COMUNICAZIONE INTERNAZIONALE
PER LA CULTURA E IL TURISMO

od 11. aprila
do 28. junija 2015

Reggia di Venaria - Torino - Italia

lavenaria.it/web/en/ Tel. +39 011 4992333

#reggiadivenaria

La Venaria Reale

Regalità e piacere di vivere